Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

...гэтэмбэриин 1921 оной ... 21-нээ гарана | № 203 (13692) | 1974 оной августын 30, пятница | Сэн 2 мүнгэн

Таряа хуряалга 74

БЭШҮҮРЭЙ АЙМАГАЙ „ДРУЖБА“ КОЛХОЗОЙ КОМБАЙНЕР О. Б. АЮШЕЕВЭЙ ҮҮСХЭЛЫЕ ҮРГЭНӨӨР ДЭМЖЭЕ!

Мэргэжэлдээ, дүршэлдөө һургая!

...РООҺОШЬЕ ГЭЭХЭГҮЙ

...үүрэй аймагай «Друж... колхозой комбайнер ...эй Верховно Соведэй ... О. Б. Аюшеевэй ...ско областиин «Мос...» совхозой Николай ...евой болон тэрэнэй ...ой комбайнернуудай ...йхан үүсхэл тухай ...дуулаһан байнаб. Би... түрүү үүсхэлыень ... абаха хүсэлэнтэйб ... һаяхан лэ орожо .... Гэбэшье миниин ...хүдэлмэреэ яһала һай... ...хилээ. Гурбан үдэр ...00 гектарай таряа ха... байна. Энээхэн хуга... абажа харахада. ...үуднай эбдэрэн һаа... хүдэлнэ гээшэ. Ком... ...ар хүдэлхэ гэжэ... ...элэй дүрбэн сагай ... ха юм даа. Би ...гтань жолоошоноор ... хүм. Тиимэһээ өв... ...наа хабар эртүүр ту... ...д, комбайнаа заһа... ... эхилээ һэм. Игэжэ ...дахи жэлээ хүлээжэ ...д.

...р Бочкарев ажалаа ... лэ эмхидхэнэ гээшэ ...аа. Манайшье эшэ ... тиигэжэ хүдэлхэ ...ээ. Минии шье звено... залуушуулые халаан... ...бахa юм. Училищи ...һэн дүрбэн залуу ме... ...торнууд бидэнэртэй ... хүдэлжэ байна. Тэ... нэгэ нэгээр абажа, бэрхэ комбайнер болгон һургаха гэжэ байнабди. Мүнөө залуу нүхэднай таряа унагаатарнай наладчигуудаар хүдэлнэ. Гадна комбайнуудаа бүлэг бүлэгөөрнь ябуулха гэжэ шиидэнхэйбди. Энэмнай заһабарилхада, техническэ туһа хэхэдэ бэлэн болоно үгэнэ ха юм. Орооһо таряа гээхэгүйн тула звено соогоо бэе бэеынгээ комбайнай нүхэ һубын хэрзэргээр бүглэгдэһые шалгалсадагбди. Энэмнай муу һанаһан хэрэг бэшэ, харин нүхэр ёһоной туһаламжа гээшэ.

Энээнһээ урагша би гансал бэеэ даажа ябагша һэм. Мүнөө бүхы звеногойнгоо түлөө харюусаха зэргэтэй болоноб. Тиимэһээ өөрөө һайн хүдэлхэ гэжэ оролдохын хажуугаар звеногоймни гэшүүд амжалта туйлаһай гэжэ тэмсэхэ болоно гээшэб. Мүнөө жэл манай звено 1700 гектарай таряа хадаха түсэбтэй юм. Зүгөөр бидэ энэ түсэбөө үлүүлэн дүүргэхээр харзалнабди. Абаһан уялгаяа манай звено заатагүй дүүргэхэ гэжэ найданаб. Юуб гэхэдэ, звенодомнай ажалай түрүүшүүл олон, комбайнернуудынай бэе бэедээ туһалалсадаг, эбтэй эетэй нүхэд юм. Эбтэй коллектив ямаршье бэрхэшээл дабажа гараха бэшэ аал? Тиимэһээ бидэ «Бүлэдаа нэгэнэй түлөө, нэгэн бүлтанай түлөө!» гэһэн журамаар хүдэлдэг гээшэбди. Тиимэһээ комбайнер бүхэмнай үдэрэй 14 гектарай таряа хадаха һаа. 25—30 гектарта хүргэнэ ха юм. Нэгэнэйнгээ һаатахада, хажуугаарнь гарангүй, бүлта шадахысаа туһалдагбди. Өөр тухайгаа юу хөөрэхэбибдаа? Механизаторнуудай хоёр жэлэй училищи дүүргээ һэм. Хоёр жэл трактористаар хүдэлөөб, дүрбэдэхи жэлээ таряа хуряалгада ябанаб. Энэ жэл хүдөө ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй мэргэжэлээ дээшэлүүлдэг техникумдэ ороов. 1973 ондо 316 гектарай таряа хадажа, колхоз соогоо хоёрдохи һуури эзэлээ һэм. Тэрэнэйнгээ түлөө Совет орон соогуураа аяншалха путевкоор шагнагдаа бэлэйб. Мүнөө жэл нёдондонойхиһоо бүри ехэ таряа хадахаар оролдоноб. Энэ жэл би, минии нүхэд комбайнернууд Б. Я. Шангин, П. В. Шадрин гэгшэд түс бүридөө 1500 гектарай таряа хадаха аад, дунда зэргээр 1530 гектар хадажа, эдэ үдэрнүүдтэ табан жэлэйнгээ түсэб дүүргээ. Энэ жэлэй ургасые гээлтэгүйгөөр хуряаха гэжэ манай звено бүхы хүсэ шададалаараа хүдэлжэ байна.

В. НЕПОМНЯЩИХ,
Хяагтын аймагай Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозой комбайнер.

Ямаршье уларилтай жэлдэ захагүй үргэн Борьёогой таряалан дээрэһээ орооһо тарянай һайн ургаса абтадаг гэжэ үнинэй суутай юм. Нэн түрүүн газар таряалан эрхилхэ түрүү агротехника үргэнөөр хэрэглэжэ, тэрэшэлэн газарай хүрьһэ һалхинһаа хамгаалха шэнэ онол арга нэбтэрүүлэн, өөрын эрхим һайн үрэһэ хүрэнгэ үргүүлхэ талаар ехэ юумэ хэһэнэй, илангаяа ажахын главна агроном И. П. Зайцевай оролдосото ажалай ашаар Борьёогой совхоз жэлһээ жэлдэ тогтууритай һайн ургаса хуряана.

Орооһо тарянай ургаса хуряалгашье энэ ажахыда жэл бүхэндэ эмхитэй һайнаар үнгэргэгдэдэг. Юуб гэхэдэ, энэ шухала хүдэлмэридөө һайнаар бэлдэдэг, хуряалга дээрээ машина, техникэ бүхэниие бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлгэхэ талаар түрүү дүй дүршэл үргэнөөр хэрэглэнэ. Механизаторнуудынь гол түлэб үнинэй хүдэлжэ байһан мэргэжэл шадабари ехэтэй хүнүүд юм.

Байгша ондошье ургаса хуряалгаяа һайн бэлэдхэлтэйгээр эхилээд. түрүүшын үдэрһөө эршэмтэйгээр ябуулна. Энэ жэлдэ таряан ехэ эртэ, нэгэ жэгдээр эдеэшээд, хажуугаарнь силос, сенаж даралга зэргэшээд, бэрхэтэйхэн байдал тохёолдуулаашье һаань, борьёогойхид бүхы 10,3 мянган гектар таряагаа, тэрэ тоодо 5300 гектар шэнииисэеэ богони болзорто, нэгэшье гээлтэдэ оруулангүй хуряажа абаха зорилготой.

ЭРШЭТЭЙГЭЭР, ҮРГЭН ДАЛАЙСАТАЙГААР

Мүнөө жэлдэ совхоз механизаторнуудайнгаа ажалые бригадно-звеньевой гуримаар эмхидхээ. Жэшээнь, нэгэдэхи бригададань түс түстаа 3 комбайнтай дүрбэн звено оруулагданхай. Энэ бригадын комбайнууд бүлта жаткаар таряа баал болгон хадана. Хамта 15 комбайнтай хоёрдохи бригадынь звенонууд тэрэ баалыень суглуулан сохино, зарим газартань сэхэ хуряана.

Бригада, звенонууд хоорондоо мүрысэн ажалладаг. Тэдэнэй ажалые эмхидхэхэ хэрэгтэй туһаламжа хүргэхэ түсхай харюусалгатай хүнүүд томилогдонхой.

Ажаллажа эхилһэн түрүүшын үдэрһөө Яков Власов, Александр Дёмин, Василий Лукьянов, Александр Метелкин гэгшэдэй даадаг звенонууд комбайнуудаа бүлэг бүлэгөөрнь хүдэлгэжэ, 2000 шахуу гектар шэниисэ амяарлан хадаа. Сабшагдаһан баалнуудай хатамсаар, табан звеногой комбайнууд тэрэниие суглуулан сохижо захалаа һэн. Мүнөө үе-үе аадар орожо һаатуулаашье һаань. хадагдаһан тарянай хахадһаань ехэнь хуряагдаа.

Хоёр бригадын комбайнернууд бүлта нэгэ полевой станда байрлана. Эндэнь халаанайнгаа һүүлдэ хүнүүдэй амарха бүхы эрхэ байдал бии болгогдонхой. Хүдэлмэришэдтэ үдэрэй гурба дахин халуун эдеэн бэлдэгдэнэ.

— Табан жэлэй түрүүшын жэлдэ орооһо тарянай баян ургаса абажа, гүрэндэ таряа тушааха 2,5 жэлэй түсэг дүүргээ һэмди. Нёдондо ган гасуур байгаад, мүртэй ур гаса абтаагүй. Мүнөө жэлдэ бүхы ургасаяа гээлтэ хорол тогүйгөөр хуряажа, 100 мянган центнерһээ бага бэшэ таряа абаад, тэрэнэй 30 мянган центнерыень бэлэдхэлэй пунктда оруулжа, табан жэлэйнгээ түсэб дүрбэн жэл соо дүүргэхэ зорилго урдаа табинабди, — гэжэ Ленинэй орденто совхозой директор Б. П. Хомутов хөөрэнэ.

Эдэнэр хэлэһэндээ лаб хүрэхэ гэжэ гүйсэд этигэгдэнэ. Энээниие тэдэнэй мүнөө хэжэ байһан эршэтэ ажалынь гэршэлэн харуулна.

В. КЛОЧИХИН,
аймагай «Зэдын үнэн» газетын хүдэлмэрилэгшэ.

ХАТААЛГЫН АГРЕГАТ

Хура бороотойдо, мүн хүсэд эдеэшэжэ нойтон тарянай хуряагдажа, тоог дээрэ ехээр буугаад байхада, тэрэниие дары түргэн хатаажа, үрэһэ хүрэнгэдэ хааха, гүрэндэ тушааха гээшэ тон шухала. Тиигэжэ шадаагүй һаа, таряан гутажа магад бшуу.

Тиимэһээ шэнэ ургасын орооһо һайнаар сэбэрлэхэ. хатааха хэрэгтэ «Сибиряк» колхозойхид ехэхэн анхарал хандуулна. Мүнөө эндэ орооһо хатааха БВ-25,0 түхэлэй томо агрегат тодхогдожо дүүрэхээ байна. Комбайнһаа. таряан гутажа магад, 8 бункертай энэ хүсэ ехэтэй түхеэрэлгэ 60—70 процент шиигтэй нойтон таряае час соо (бункер бүхэнииинь 6 тонно хүрэтэр) хатааха аргатай.

Зургаан хүнһөө бүридэһэн механик Иннокентий Миткеевэй хүтэлбэрилдэг түс бригадада орёо нарин агрегадые богонихон болзор соо тодхоо. Тиигээд һүүлдэнь, таряа хатааха баһа нэгэ КЗС-10 түхеэрэлгые тодхожо, бэлэн болгохоёо байна. Энэ бригадын хабсаргагшад Павел Миткеев, Виктор Зверев, Владимир Усольцев, Доржо Степанов, автокранай машинист Геннадий Алаков гэгшэд габшагай бэрхээр ажаллана.

Эдэ бүгэдын ашаар колхозой таряалан дээрэһээ тоог дээрэ бууһан хэдышье шиигтэй нойтон таряае түргэнөөр хатаажа, үрэһэ хүрэнгэдэ хааха, гүрэнэй амбаарта оруулха аргатай болобо. Энэнь ургаса хуряалгые эрид түргэдхэхэ байһаниинь элитэ.

И. ФЕДОРОВ.
Түнхэн.

РЕСПУБЛИКЫН КОЛХОЗ. СОВХОЗУУДТА ТЭЖЭЭЛ БЭЛЭДХЭГДЭЖЭ БАЙҺАН ТУХАЙ

1974 оной августын 26-най мэдээн

(Түсэбэй дүүрэлтэ процентээр)

Аймагууд	Бүхыдөө сабшагдаһаниинь	Бэлэдхэгдэһэн убһэн	Сенаж	Ногоон гурил	Набшаһата тэжээл
Баргажанай	58	47	8	26	8
Баунтын	90	70	—	—	—
Бэшүүрэй	62	70	108	39	52
Зэдын	46	30	34	53	15
Яруунын	58	29	19	38	38
Загарайн	69	52	176	8	30
Захааминай	79	53	119	—	100
Кабанскын	83	78	53	68	—
Хэжэнгын	71	43	69	89	37
Хурамхаанай	57	36	8	15	20
Хяагтын	63	53	21	28	31
Мухар-Шэбэрэй	57	49	111	69	16
Ахын	50	24	—	—	—
Прибайкалиин	63	59	68	—	—
Хойто-Байгалай	55	32	—	—	—
Сэлэнгын	62	43	15	39	17
Түнхэнэй	62	52	39	38	10
Улаан-Үдын	67	54	273	50	45
Хориин	56	44	37	13	17
Республика бүхыдөө	62	46	71	43	38

ФОТО РЕПОРТАЖ

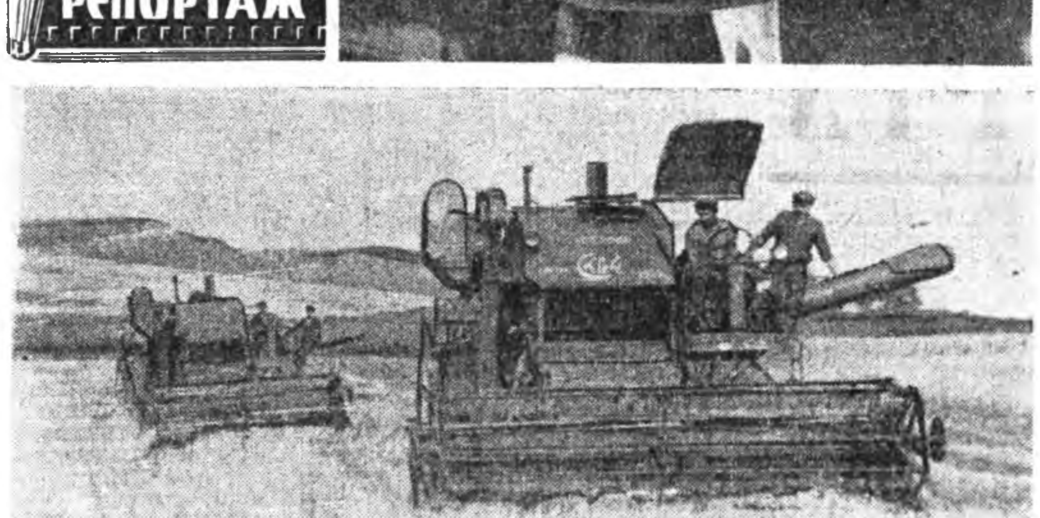

...ОЛЗОРТОО ...ҮҮРГЭХЭЭР

...эл бүри орооһо та...най тогтууритай баян ...са абадаг «Дружба» ...зой тракторно та...а ажалай дүрбэн бри...ын механизаторнууд ...са хуряалгаяа жэгдэ ...бэ. Коммунист Миха... Поповой хүтэлбэрил... нэгэдэхи отделениин ...айнернууд эртэ эдеэ...эн таряагаа хадажа ...на.

— Отделениин механи...торнууд 900 гектар та...гаа ажалай 17 үдэрэй ...шада гээлтэ хоролто...өөр хуряажа абаха ...ээ. Мүнөө таряалан ...рэ табан комбайн ...лгэгдэнэ. Тэдэнэй ...рынь баалнуудые суг...лан сохино, харин нү...дэ гурбаниинь сэхэ ха...на, — гэжэ бригадир ... Попов хөөрэнэ.

Дүршэлтэй комбайнер...ууд аха дүү Константин, ...ктор Батуринтан, ... Чебунин гэгшэд ...бэряа холо үлүүлнэ. ...хэдэ орооһо зөөдэг ав...машинын жолоошод ... Наумов, А. Болонев ...шэд комбайнуудаа зог...огүй хангана.

...ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ме...низатор К. Батурин ту...лагша М. Медведев ...бые харанат. Автома...шинын жолоошон И. Нау...ев. Комбайнууд таряа ...дана.

...З. ВЕСНИНАГАЙ фото.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР Б. Д. АНГАРХАЕВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ХҮДӨӨ АЖАХЫН МИНИСТРЭЭР ТОМИЛХО ТУХАЙ

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум иигэжэ **тогтооно:**

Нүхэр Буда Дабаевич **Ангархаевые** Буряадай АССР-эй **Хүдөө ажахын министрээр** томилхо.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Секретариин түлөө Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй гэшүүн Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Улаан-Үдэ хото. Соведүүдэй байшан.
1974 оной августын 27.

ОРОНОЙ ТАРЯАЛАН ДЭЭРЭ

СССР-эй Центральна статистическэ управлениин августын 26-най мэдээгээр орон доторнай 79,4 миллион гектар дээрэһээ орооһото, орооһото-бобово ургамалнууд (кукуруза оруулангүй) хадагдаад байгаа. Энэнь бүхы тарилгын талмайн 66 процент болоно. 66,7 миллион гектарһаа гэхэ гү, али унагаагдаһан бүхы талмайн 84 процент дээрэһээ орооһо таряан сохигдоо.

Үнгэрһэн долоон хоногой турша соо таряа хадаха, сохихо хүдэлмэри улам эршэмтэйгээр ябуулагдаһан байна. Украинада, Молдавида, Узбекистанда шэнэ ургаса хуряалга дүүрэхэ дүтэлөө. Белоруссиин механизаторнууд 1,6 миллион гектар дээрэһээ таряагаа хадажа абаба. Энэнь бүхы тарилгын талмайн гурбанай хоёр хуби болоно.

Ороной колхоз, совхозуудай 7 миллион гектар дээрэһээ кукуруза хуряагдаа. Тиигэжэ энэ ургамалай таригдаһан бүхы талмайн гурбанай нэгэ хубиһаа ургаса абтаһан байна. Һүүлэй үдэрнүүдтэ хүдэлмэриин эршэ эрид дээшэлээ. Россиин Федерацида — 3,7 миллион гектарһаа, Казахстанда 1 миллион гектар дээрэһээ кукуруза хуряагдажа, силос болгогдоһон байна.

Грузида энэ хүдэлмэри һаял эхилээ. Тиихэдэ Азербайджанай хахад талмайһаа кукуруза хуряагдан абтаһан байха юм. Дунда Азиин республикануудай таряалан дээрэ энэ хүдэлмэри эршэдэжэ байна.

612 мянган гектар талмай дээрэһээ лён-долгунец хадагдаба. Россиин Федерациин, Украинын, Белоруссиин ажахынууд, Прибалтикын республикануудай колхоз. совхозууд энэ талаар ехэ габьяатай.

Ургасаяа хуряажа абахаһаа гадна, таряашад ерэхэ жэлэй үндэр баян ургасын үндэһэ һуури табина. 6,8 миллион гектарта намарай тарилга хэгдээ. Нёдондонойхиһоо түргөөр, үлүү ехээр намарай паар хахалагдана. Гэбэшье колхоз, совхозууд туйлаһан амжалтаараа һанаагаа амарангүй, улам эдэбхитэйгээр ажаллана. Намарай паар үндэр баян ургасын эшэ үндэһэн гэжэ хэлсэдэг. Мүнөө орон доторнай 14,3 миллион гектар газар хахалагдаа. Энэнь түсэбэй 13 процент болоно.

(ТАСС).

«СОЮЗ-15» ГЭЖЭ ЗАМБУУЛИНАЙ ОНГОСЫН НИИДЭЛГЭ ДҮҮРГЭГДЭЭ

ТАСС-ай МЭДЭЭСЭЛ

Космонавтнар нүхэд Геннадий Васильевич Сарафанов, Лев Степанович Дёмин 1974 оной августын 28-да, «Союз-15» онгосо дээрэхи хүдэлмэреэ дүүргэһэнэй һүүлээр, Газар дэлхэйдээ бусажа ерэбэ. «Союз-15» гэжэ замбуулинай онгосын буулгын аппарат Москвагай сагаар 23 час 10 минутада Советскэ Союзай газар дээрэ, Целиноград хотоһоо баруун-урдуур 48 километрэй хараанда дорьбоогүй зөөлэнөөр буугаа. Газар дээрэ бууһанай һүүлээр космонавтнуудай бэень һайн байна.

Онгосын экипаж ниидэлгын олон янзын оршон байдалда зүг шэглэлээ хубилган дабшаха. «Салют-3» станцитай ойртохо научно-техническэ туршалгануудые хоёр сүүдхын турша соо хэбэ. Һүниин сагта бууха замбуулинай онгосые бэдэрэлгын, космонавтнуудые гаргажа абаашалгын онол арганууд ба хэрэгсэлнүүд шэнжэлэн шалгагдаа.

Замбуулинай замаар доошоо орохоһоо урид онгосын зүг шэглэл шалгагдан тодорхойлогдоһон. хадууха двигателиин оньһонууд саг соогоо хүдэлгэгдэһэн байна. Двигателиин болюулагдамсаар онгосын таһалганууд амяарлагдан түсгаарлагдаад, буулгын аппарат доошолхо замдаа шэлжэн ороо.

Атмосферэдэ хадуугдаһанай һүүлээр, парашюдай оньһонууд хүдэлгэгдэһэн. Газарта дүтэлхэ үедэнь дорьбоогүйгөөр буулгын двигательнүүд хүдэлөөд, тиимэ аппарат хараалагдаһан районд оо намдуугаар бууба.

Бэдэрхэ-угтан абаха хэрэгсэлнүүд уларилай орёо оршон байдалда буулгын аппарадые дары олохо, космонавтнуудые тэндэһээ гаргажа абаха ябадал хангаа. Бууһан газартань хэгдэһэн медицинскэ шалгалтын ёһоор, нүхэд Сарафановай ба Дёминой бэеынь элүүр һайн байба.

Ниидэлгын үедэ абтаһан мэдээнүүд шалгагдажа, шэнжэлэгдэжэ байна.

«Салют-3» станци хараалагдаһан программын ёһоор өөрөө ниидэжэ үргэлжэлһөөр.

ШЭНЭ ТАСС ҺОНИН

Совет партийно-правительственна делегаци ЧССР-тэ байһаар

ПРАГА. (ТАСС). КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй оборонын министр Советскэ Союзай Маршал А. А. Гречко больницадань ошожо, КПЧ-гэй Президиумэй гэшүүн. ЧССР-эй Президент армиин генерал Л. Свободотой уулзаба.

А. А. Гречко КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй, Советскэ Союзай бусад хүтэлбэрилэгшэдэй, мүн өөрынгөө зүгһөө, толгойлжо ошоһон партийно-правительственна делегациингаа үмэнэһөө Л. Свободо амаршалга дамжуулаад, дары түргэн эдэгэхыень хүсэбэ.

БАНСКА - БИСТРИЦА. (ТАСС). Гушан жэлэй урда тээ Словацка национальна восстаниин түб байһан Банска-Бистрица хотодо августын 28-най үдэр КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй оборонын министр Советскэ Союзай Маршал А. А. Гречко ерээ.

Совет айлшадые КПЧ-гэй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн, Словакиин КП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь И. Ленард, КПЧ-гэй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн, Словакиин Социалис Республикын правительствын Түрүүлэгшэ П. Цолотка болон бусад словак хүтэлбэрилэгшэд аэродром дээрэ угтаба.

БОЛЗОРҺОО УРИД

РСФСР-эй ЦСУ-гай мэдээсэһэнэй ёһоор, Россиин Федерациин промышленна предприятинуудай коллективүүд продукци худалдалгын, шухала түхэлэй эдлэл хэрэгсэлнүүдые үйлэдбэрилгын хэмжээнэй талаар 1974 оной найма һарынгаа түсэбые болзорһоонь урид дүүргэбэ.

Киевскэ областиин таряашадай ажалай илалта

Киевскэ областиин хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд Партида, совет арадта хандаһан КПСС-эй хандалгаар зоригжон, партиин XXIV съездын шиидхэбэринүүдые дүүргэхэ хэрэгтэ шэнэ амжалтануудые туйлажа, түсэбтэ табан жэлэйнгээ дүрбэдэхи жэлые тэмдэглэхэ гэжэ оролдон, һайн ургаса хангаад, залаата ургамалнуудаа сүм хуряагаад, гүрэндэ таряа худалдаха социалис уялгануудаа дүүргээд байна. Эхэ ороной амбаарта 533 мянган тонно таряан үргүүлагдаа. Энэнь арадайнгаа ажахын түсэбые горитойгоор үлүүлнэ. Шэниисэ, хара таряа, ешмээн, горох худалдаха түсэбүүд үлүүлэн дүүргэгдээ. Түсэбһөө гадуур орооһо таряа гүрэндөө худалдажа үргэлжэлһөөр.

ЗАМАЙ ТҮРҮҮШЫН КИЛОМЕТРНҮҮД

КОМСОМОЛЬСК-на-АМУРЕ. (ТАСС-ай корр.). Амар мүрэнэй баруун бэедэхи Пивань гэжэ станци хүрэтэр татагдаха түмэр харгын һалаагай түрүүшынь километр табигдажа дүүрээ. Энэ хадаа баригдажа байгаа Байгал-Амарай харгын эгээн зүүн тээхи асань болоно. Утань 6 километршье һаа. барихада тон бэрхэтэй байгаа. Эндэ миллион үлүүтэй кубометр шорой хэрэглэгдэхэ юм.

«Сибстроймеханизаци» трестын 89-дэхи нүүдэл колоннын хүдэлмэрилэгшэдэй мүрысөөндэ экскаваторай машинист В. А. Хвошевский эрхимлэнхэй, нормоёо ходо 150 процент хүрэтэр дүүргэнэ. Тэрэнэй нүхэд-машинистнууд В. К. Житников, А. Е. Шульмин мүн лэ үндэр бүтээсэ туйлана. Эдэнэрэй нэрэнүүд Хүндэлэлэй самбарта бэшэгдээ.

НОМОЙ ЯАРМАГ

УЛЬЯНОВСК. (ТАСС). Элдэб һалбаринуудта хабаатай 20 мянга шахуу номууд бүхы союзна республиканууднаа Ульяновскда асарагдаа. Номуудай оптово-рознично бүхэсоюзна хоёрдохи яармаг эндэ нээгдэбэ. Тэрээндэ орон доторхи номой наймаанай бүхы эмхинүүд хабаадана. Нийтэ-политическэ, уран зохёолой, эрдэм болон техникэдэ хабаатай, хүдөө ажахын номууд, тэрэшэлэн искусствын зохёолнууд. справочнигууд. словарьнууд, учебнигүүд эндэ олоор табигдаа. Хэблэлэй, полиграфиин ба номой наймаанай хэрэгүүдые эрхилдэг СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшэ В. И. Стукалин эхилэлгын үгэ хэлэжэ, яармагые нээбэ. СССР-эй арадуудай хани барисаанда зорюулагдаһан номуудай декада. яармагай үеэр Ульяновскда, область дотор үнгэргэгдэхэ.

Партийна ажабайдал

ШИИДХЭБЭРИ АБТАА, ҮРЭ ДҮНГЫНЬ ЯМАР БЭ?

Тоосоото һунгалтын суглаанай тогтоолой дүүргэлтэ тухай

Үнгэрэгшэ жэлэй ноябрь һарада Түнхэнэй аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой партийна организацида тоосоото һунгалтын суглаан болоо һэн.

КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ талаар тус колхозой коммунистнуудай бүтээжэ байһан хүдэлмэриин дүнгүүд энэ суглаан дээрэ согсологдожо, саашадаа туйлаха зорилгонууд тодорхойлогдоһон, тодорхой тогтоол абтаһан байгаа. Колхозой бүхы коммунистнуудай хабаадалгатай энэ суглаан дээрэ партийно-эмхидхэлэй, партийно-политическэ хүдэлмэриин асуудалнууд дэлгэрэнгыгээр зүбшэн хэлсэгдэхэһээ гадна, мүрысөө эмхидхэлгые улам һайжаруулха, кадрнуудые зүбөөр шэлэн олохо ба хүмүүжүүлхэ, эмхидхэхы үүргэеэ һайнаар бэелүүлхэ, коммунистнуудай түрүү ябаха үүргэ бүри дээшэлүүлхэ, тиигэжэ партийна нүлөөгөө улам үргэдхэхэ, үйлэдбэриин арга боломжонуудые хүсэдөөр ашаглаха талаар тодорхой хэмжээ ябуулганууд хараалагдаһан юм.

Партийна комитедэй секретарь Бальжин Малакович Кырмыгенов түрүүтэй колхозой коммунистнууд суглаанай шиидхэбэри хүсэндэнь хүргэхэ зорилгоор үнгэрэгшэ хугасаа дотор эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри хэһэн, хэжэшье байна гэжэ эндэ онсолхоор.

Тус колхозой Тоорын, Зүүн-Мориной, Шанаагай, Шулуутайн отделенинүүдэй партийна эхин организацинууд ажалшадай эдэбхи үүсхэлые табан жэлэй түсэб дүүргэлгэдэ, мал, тараан ажалһаа продукци абалгые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ зорюулаа. 92 коммунистнуудһаа колхозой партийна организаци бүридэнэ.

Суглаанай шиидхэбэриие дүүргэлтэ болгон, отделенинүүдэй партийна эхин организацинуудай үүргэ дээшэлүүлхэ асуудалда партком ехэ анхарал хандуулдаг болоо. Тэндэ хүдэлдэг коммунист бүхэн ажалдаа ульгэр жэшээ харуулжа, түрүүшүүлэй манлайда ябаха уялгатай гэжэ партийна комитет саг үргэлжэ эрилтэ табина. Хэрбээ өөрынгөө уялгада коммунист бүхэнэй үнэн сэхээр хандаад, эрхимээр ажаллаад үүргэеэ гүйсэд дүүргэхэ, нүлөөлхы хүсэн болојо шадаха байна.

Колхозой коммунистнуудай диилэнхы олониинь мүрысөөнэй манлайда жагсана. Жэшээнь, КПСС-эй гэшүүндэ кандидат Радна-Самбу Токуренов байгша ондо харууһалжа байһан 300 эхэ хонидһоо 327 хурьга түлжүүлээ, хонин бүриһөө 5 килограмм нооһо хайшалаа. Парткомой гэшүүн луговод Буда Халудоров, коммунист Владимир Манзарханов, малшад Иннокентий Хорбугалдаев, Валентина Халудорова гэгшэдэй ажал хэрэг магтаалтай.

Тоосоото һунгалтын суглаанай хараалһан хэмжээ ябуулгануудай үндэһөөр 23 агитатор, 34 лектор, 14 политинформатор томилогдоо һэн. Тэдэнэртэ тусхай участогууд даалгагдаа бэлэй. Хараалагдаһан графигай ёһоор тэдэ нүхэд малшадай байра дээгүүр ябахадаа, лекци уншахаһаа гадна, колхоз, аймаг болон орон соо, хилын саана болојо байһан хэрэг үйлын асуудалнуудаар һонирхолтой, удха түгэс хөөрэлдөө хэдэг юм. Политинформаторнууд, жэшээлхэдэ, колхозой түрүүлэгшэ Аркадий Степанович Иринчеев, главна агроном Александр Мижитович Холбоев, Тоорын сомоной Советэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ Лубсан Манганович Хоренов гэгшэд зоной дунда һонирхолтой хөөрэлдөө үнгэргэнэ. Тоорын дунда һургуулиин багшанар Владимир Лубсанов, Гомбо Бардуев, Савелий Заяханов гэгшэд эрхим лекторнүүдэй тоодо оронхой. Агитаторнуу Буда-Радна Халудоров, Цыден Шойбонов, Евгений Саргаева гэгшэд малшад болон механизаторнуудай хүндэтэй айлшадынь болојо шаданхай.

Мүрысөөнэй ябаса тухай колхозой гэшүүдтэ саг үргэлжэ дуулгажа байха зорилгоор гүүртэ, фермэ бүхэндэ хаа хаанагүй тусхай самбарнуудые түхеэрһэн байна. Тэдэ самбарнуудта ажалшадай абаһан уялганууд, мүрысөөнэй дүнгүүд харуулагдажа байдаг. Тэрэшэлэн ханын газетэнүүдтэ, «Сахилгаан» хуудаһануудта мүрысөөндэ шалгарһан түрүүшүүл аржыса бэшэгдэдэг болонхой. Энээнэй ашаар полевой стан, үбһэшэдэй бригадануудай гэшүүд, холуур ажалладаг малшад һүүлшын һонинуудые мэдэжэ байха аргатай.

Колхозой партийна, комитедэй ажал ябуулгын нэгэ һайн талань гэхэдэ, залуу үетэниие эжалай оншодо һургаха, хүмүүжүүлхэ, ажабайдалай ехэ замда гаргаха хэрэгтэ үдэр бүриин анхарал хандуулна. Жэшээлхэдэ, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда хабаадагша Ленинэй орденой кавалер Гатаб Цыбикович Шойбоновые Бүтүүгэй аралда хүдэлдэг залуу хонишодой шеф-заабаришанаар томилһон юм. Коммунист Гатаб Цыбикович мүнөө 50 наһаяа дабажа ябана. Ажалай ехэ дүй дүршэлтэй, колхоздоо хүндэтэй болоһон хүн. Ахалагша хонишон Шойбонов үнэн сэхэ ажалай ульгэр жэшээ харуулна. Арбан жэлэй хугасаа дотор 100 эхэ хонин бүхэнһөө зууһаа доошо хурьга нэгэтэшье абаагүй юм. Энэ жэлдэ тэрэ зууһаа 113 хурьга абаһан, хонин бүриһөө 5,5 килограмм нооһо хайшалһан. Совет хүнэй гайхамшаг шэнжэ шанараар бэеэ шэмэглэһэн Гатаб Цыбикович Бүтүүгэй арал дээрэ суугтаа хүдэлдэг гурбан бүлэг хонидые харууһалдаг залуу хонишод Радна-Самбу Токуренов, Владимир Билтагуров, Геннадий Шойбонов гэгшэдые шефтээ даажа абанхай. Малшанай орёо бэрхэ онол аргада тэдэниие һургахаһаа гадна, Гатаб Цыбикович эдэ гурбанай өөһэдынь ажабайдалаар саг үргэлжэ һонирхожо байдаг. Гэр гэртээ ябалсадаг гуримтай. Дайн сэрэгтэ ябаһанаа, Эхэ ороноо хамгаалалсаһанаа, ажалша бэрхэ хүнүүдэй ажабайдал тухай залуу нүхэдтөө һонирхолтойгоор хөөрэжэ үгэдэг, нютагайнгаа улад зоной һайн ёһо заншалаар хүмүүжүүлдэг байна.

Колхозой эрхим һаалишад Ринчин Дугаровна Зарбуева Хойто-Харганаатын һаалиин фермэдэ ажалладаг залуушуулай, Долгор Ендоновна Сондонова Дунда-Харганаатын һаалиин фермэдэ ажалладаг залуушуулай шеф-заабаришадаар томилогдоһон байна. Эдэ нүхэднай мал ажал дээрэ гушаад жэл хүдэлмэрилжэ ябаһан ехэ баян дүй дүршэл олоһон, ажалай арюун һайхан намтартай. Тэдэнэр өөрынгөө дураар, зүрхэ сэдьхэлэйнгээ уряагаар залуушуулые ажалда дуратайгаар һургана, мэргэжэл шудалуулна, зүбөөр хүмүүжүүлнэ.

Юһэдэхи табан жэлэй туршада газар тараалан эрхилэлгээ саашадань улам хүгжөөхэ тодорхой зорилго урдаа табиихайбди. Энэ талаар зарим тэды амжалтанууд туйлагдаа. Жэшээлхэдэ, үнгэрэгшэ жэлдэ 49 мянган центнер ороохо тараа хуряаха түсэбтэй байбал ,60 мянган центнерэй ургаса абаа һэмди. Тиигэжэ РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй дамжуулгын Улаан тугта, 1500 түхэриг мүнгэн шанда хүртэһэн байнабди,—гэжэ парткомой секретарь Бальжин Малакович мэдүүлбэ.

Нээрээшье, Һарьдагай хормойдо оршодог Түнхэн нютагта хүдөө ажахын ургамалнуудай тогтууритай һайн ургаса ургуулжа болохоор байһыень эндэхи механизаторнууд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд бодотоор гэршэлнэ бшуу. Агротехникын заабаринуудые, түрүү ажахынуудай дүй дүршэлые, шэнэ аргануудые нютагайнгаа эрхэ байдалда тааруулан хэрэглэһэнэй ашаар Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд ороохо тарианай үндэр баян ургаса абажа шадана. Мүнөө энэ нютагайхид гектар бүриһөө дунда зэргээр 15 центнерһээ доошо бэшэ тараа хуряахаар хараална.

Үбһэ хуряалга дээрэ ажаллагшадай культурно-ажаһуудалай эрилтэ хангалгада партийна комитет ехэ анхаралаа хандуулна. Агитатор, лекторнүүдтэ тусхай участогуудай даалгагдаһан тула тэдэнэрэй холын үбһэшэдтэ ошохо болоходонь али болохо аргаар туһалдаг юм. Колхозой отделенинүүдтэхи хүдөөгэй клубуудай хүдэлмэрилэгшэд агитбригада, нүүдэл библиотекэ эмхидхэжэ, олоной эрилтые хангана. Тоорын сельпогой автолавкын наймаашан Любовь Ивановна Халудорова үбһэшэд, малшадаар ходо ябажа, тэдэниие эдеэ хоолой зүйлнүүдээр, эд бараагаар гүйсэд хангана.

Колхозой партийна комитедэй, правлениин, бүхы коммунистнууд болон депутадуудай эмхидхэлэй болон политическэ ехэ хүдэлмэри ябуулһанай ашаар энэ колхоздо малай тэжээл бэлэдхэхэ түсэб амжалтатайгаар бэелүүлэгдэнэ. Жэшээлхэдэ, 15300 центнер үбһэ абаха түсэбтэй һаа, августын 20-ой байдалаар 14200 центнер болгоод байна. Сенаж болон силос дараха түсэбөө 80 процент дүүргээ.

Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой партийна комитет тоосоото һунгалтынгаа суглаанай тогтоолые хэрэг дээрэнь бэлүүлжэ, ажахынгаа экономико, культурые саашадань хүгжөөхын тулада бүхы арга боломжонуудаа хүсэдөөр хэрэглэхые оролдоно.

Р. БАЛДАНОВ,
манай корр.

КПСС-эй РАЙКОМУУДҺАА МЭДЭЭСЭНЭ

ГОЛ ШЭГЛЭЛТЭЙГЭЭР

Аймагай ажахынуудай гол һалбаринуудай нэгэн хадаа мал ажал болоно. Энэ шухала һалбариие эрхилхэ хэрэг мүртэй гүримшуулагдаагүй, зарим ажахынууд гол шэглэлээ хүсэд шэлэн олојо шадаагүй байһаар. Тиигэжэ ажахы бүхэн янза бүриин мал барижа, өөрынхеэрөө үсхэбэрилнэ, фермэнүүдынь жэжэ, хүндэ хүшэр хүдэлмэриие оньһожоруулха хэрэгтэ түбэг татана. Эдэ мэтын дутагдалнууд КПСС-эй Хяагтын райкомой бюрогой һая болојо үнгэрһэн заседани дээрэ тэмдэглэгдээ.

Партиин райкомой бюро дээрэ мал ажахын байдал тухай мэдээсэл хэһэн аймагай Соведэй гүйсэдкомой хүдөө ажахын управлениин начальник Н. Д. Лучеников саашадаа ажахы бүхэниие тусхай шэглэлдэ оруулха, томо томо комплекснуудые бариха, тэндэхи хүдэлмэриие гол түлэб оньһон түхеэрэлгын, машинын хүсөөр хэдэг болохо хэмжээнүүд дээрэ тогтоо.

Энэ асуудал зүбшэн хэлсэһэн бюродо уригдаһан совхозуудай директорнүүд, колхозой түрүүлэгшэнэр, ажахынуудай парткомуудай секретарьнар, аймагай хүдөө ажахын ахамад мэргэжэлтэд хүдэлмэридэнь эдэбхитэйгээр хабаадалсаһан өөһэдынгөө һанамжа дурадхалнуудые оруулһан, мал ажалаа саашадаа улам хүгжөөхын тула ямар арга хараа[…] һан тушаагаа […] байха юм.

Мал ажалые […] холын хараат[…] хай шэглэлтэй[…] хилхэ, ажахынуу[…] рондын оньһожо[…] даһан томо комплек[…] дые бодхоохо […] ябуулгануудые […] һан дэлгэрэнгы […] КПСС-эй райкомой […] баталан абаа.

Б. БАДАР[…]
КПСС-эй рай[…]
таһагые […]

КАБАНСКЫН […] гаһашад энэ жэлдэ […] амжалтануудые туй[…]на. Жэшээнь, […] станци эрхилэгшэ […]на энэ жэл нэгэ м[…] мянган нугаһанай […] гаргажа, түсэбөөр […] һанһаа 265 мя[…] бараа олые үгэһ[…] Харин нугаһанай […] бараа шахан таргал[…] хэй бригадир баһал […]жалта туйлаа. Энэ […] бараанууд 55-дахи […] килограмм шэгнүүр[…] һоо гадна, гарза […] гөөр далижажа байна. […]ленна цёхэй бригад[…]липпова нүхэдһөө […] нэгүй. С. Филиппова[…] нугаһашад хахад ж[…] миллион 645 мянг[…] суглуулаа гэхэ гү, […] түсэбөөр хараал[…] 545 мянган үндэгөөр […]лоно. Эдэ гурбан […]рүүшүүл тодорхойл[…] дэхи жэлэй түсэбэ[…]дэ иигэжэ хубитала[…]

ЗУРАГ ДЭЭРЭ (…һаа): Н. Анохина, И. […] Филиппова гурбан.

Ф. СОРОКИНО[…]

Мэргэжэлтэ дурадхана

ТАРЯА ХУРЯАЛГАДАА ТҮРҮҮ АРГА ХЭРЭГЛ[…]

НАБТАРААР УРГАҺАН, ХЭБТЭШЭҺЭН ТАРЯАЕ ЯАЖА ХУРЯАХАБ

Энэ жэл тараан жэгдэ һайнаар ургаагүй. Олон ушарта нэгэшье ажахын зарим полидо тараан набтараар, муугаар ургаһан, нүгөөдэ газартань үдхэнөөр, үндэрөөр ургаад, һалхи бороодо хэбтэшэһэн байдаг.

Иимэ таряае гээлтэгүйгөөр хуряажа абахын тула тэрээндэ бодомжотойгоор хандаха хэрэгтэй. Хэрбээ таряанай үндэрөөр ургаад, хэбтэшэһэн, бог ногоотой байгаа һаань, заабол амяарлан хуряаха юм. Тиихэдээ тэрэниие заахашье удааруулжа болохогүй. Хэбтэнги тараан саг ошохо бүри улам ехээр газарта няалдашадаг гээшэ. Энэ ушарта тараан ехээр гээгдэхэ бшуу.

Хэбтэһэн иимэ тараан тустаар тааруулагдаһан мотовилатай ЖВН-6 жаткаар амяарлан сабшагдадаг. Хэрбээ шаткада иимэ мотовилын үгы байбал, СК-3 СК-4 комбайнуудайхиие тодхожо болохо юм. Үгышье һаа, юрын мотовилада 5 миллиметр бүдүүнтэй булад проволоко хадажа үгэдэг. Тэрэнэй утань 130—140 миллиметр, хоорондохи зайнь 150—200 миллиметр байха жэшээтэй. Эдэ проволоконь бага зэргэ (15—20 градус) гэдэргээ шамаранги байхадаа һайн, хоолос гэдэргэнь шэдэхэгүй бшуу.

Хэбтэһэн таряае хадахадаа жаткаяа унаашаһаань хүндэлэн, 40—45 градус һөөлжүүлэн, унааша руунь ябуулхада сэбэрээр абтадаг юм. Иимэ хэбтэнги таряае шадаал һаа доогуур ябуулжа хюроогэйнь хурганuудта эшэ үргэжэ үгэхэ түхеэрэлгэ тодходог байна. Бүри ехээр хэбтэшэһэн таряа хадахадаа дабхар хюрөө тодхожо үгэдэг. 4,1 метр үргэнөөр хададаг жаткада 12—13 эшэ үргэхэ юумэ тодхоходо зохид. Эшэ үргэхэ иимэ юумэ комбайнернууд ажахынгаа мастерской соо хэжэрхиһөөр.

Хура бороотой үдэрнүүдэй ерэбэл, иигэжэ хэбтэшэһэн таряае комбайнаар сэхэ хадахада дээрэ, гээлтэнь бага байдаг. Зүгөөр хэбтэнги тараан шииг ехэтэйшэг байжа, комбайнай молотилкын барабаниие хахаадаг байна. Тиимэһээ барабанай зайе ехэ болгожо үгөөд, эрьесыень түргэдхэдэг гуримтай.

Энэ жэлдэ комбайнернууд набтараар ургаһан таряа хуряахань. Набтараар ургаһан таряае юрэнхы дээрэ комбайнаар сэхэ хуряадаг. Зүгөөр тиимэ таряанай бүртаг ногоотой, һубадагтай байгаа һаань, амяарлан хуряахада дээрэ. Энэ ушарта дабхар баал хэхэ шухала.

Ивалгын ОПХ-гай механизаторнууд ЖВН-6 жаткаар дабхар баалнуудые хэдэг юм. Тиихэдээ шатканuудаараа загуун татажа хадаха болоно. Түрүүшынгээ эрьесые нара зүб хээд, хоёрдохёор нара буруу эрьежэ, жаткадаа нимгэн булад түмэр тодхожо, таряагаа түрүүшын баал дээрэ унахаар тааруулдаг. Түрүүшын эрьесэ нүгөөдэһөө 4—5 сантиметр доогуур хадагдана.

Иигэжэ дабхар баал хэхэдэ, таряа суглуулдаг комбайнерай ажалай гаргаша хоёр дахин бага болојо, таряаншье сэбэрээр абтадаг гээшэ.

Набтар таряа хадахаар машинаяа бэлдэхэдээ механизатор ехэ наринаар, анхаралтайгаар хандаха зэргэтэй. Иимэ таряа хаахадаа агрегадаа үлүүсэ түргэнөөр ябуулжа болохогүй, ороохоһон гээгдэхээ һанадаг. Гиимэһээ таряанай хэр һайн шанартайгаар хадагдажа байһые харалсажа, агрегадайнгаа ябасые тааруулха ушартай.

МЕХАНИЗАТОРНУУДАЙ АЖАЛ ЗҮБӨӨР ЭМХИДХЭХЭ

Комбайнернуудай ажалые зүбөөр эмхидхэхын тула тус бүридэнь ургаса хуряалгын технологическа карта табиха хэрэгтэй. Жэшээнь, Мухар-Шэбэрэй аймагай «Коммунизм» колхозой ахамад агроном С. Д. Унич комбайнерай технологическа карта зохёоходоо тараалан дээрэһээ һолоомо суглуулха, тэрэниие һурилхэ, намарай паар хахалха хүдэлмэри оруулалсадаг гуримтай.

— Иимэ карта зохёоходо машинануудые иишэ тиишэнь хооһоор намнаха ушар зайсуулдаг, комбайнернуудта хуряалга хэхэ газараа уридшалан шэнжэлхэ, ямар болзорто, хайшан гэжэ хуряахаяа бодомжолхо арга олгоно, — гэжэ энэ колхозой механизаторнууд хэлсэдэг.

Энэ ушарта бии байгаа элдэб түхэлэй комбайнуудые зүбөөр ашаглаха арга олгоно. Жэшээнь, СМД-7 мотоортой СК-3, СК-4 комбайнуудые дунда зэргын, багашаг ургасатай таряанда табихада зохид юм. СМД-14К мотоортой СК-4 комбайнаар ургаса ехэтэй, хэбтэнги таряа хуряахада һайн.

1969 онһоо хойшо республикадамнай СКД-5 болон «Сибиряк» комбайнууд ерэжэ эхилээ. Эдэ комбайнуудаар нэн түрүүн үрэһэнэй ехэ ургасатай таряае хуряаха байна. Юуб гэхэдэ, эдэ комбайнуудай молотилкань нүгөөдүүлһээ 30 процент ехэ таряа гаргаха хүсэтэй бшуу. Мүн хуряаха үедэ ороохоһоной гэмтэдэг ушар 3—4 дахин бага болодог, хоолосынь 5—6 дахин һайнаар сохигдодог байха юм.

Таряае амяарлан хадахадаа агрегат бүхэндэ тусхай загуун даалгахада зохид. Тиихэдээ загуунуудыень бэе бэедэнь дүтөөр татадаг.

Зүгөөр комбайнаар сэхэ хадахадаа, баал суглуулхадаа нэгэ загуунда 2—3 комбайн табижа болохо. Энэ ушарта комбайнуудһаа ороохо зөөхэдэ зохид болојо үгэдэг.

Хэлхы ехэ тараалан хуряахадаа, комбайнуудай томо бүлэгүүдые эмхидхэдэг. Хэрбээ бишыхан участок байбал, тиимэ олон машинануудые табиһанай хэрэггүй.

Ороохо таряа ехээр гаридаг ажахынуудай дүршэл дээрэһээ харахада, 3—4 жаткануудые, 4—5 комбайниие бүлэг болгожо хүдэлгэхэдэ тааруу гэжэ мэдэгдээ. Энэ ушарта сабшалга хуряалга хоёрой хоорондо ехэ забһар гарадаггүй, һолоомыень түргөөр хуряажа абаха арга олгодог байна.

Ургаса хуряалгын үедэ агрегадуудые заахашье зогсоохо гээшэ уршагтай. Һаадгүйгөөр хүдэлөө һаа, комбайнер час соо 3 гектарай таряа хуряажархидаг. Мухар-Шэбэрэй аймагай «Искра» колхоз, Ивалгын ОПХ болон бусад зарим ажахынуудай комбайнернууд хүдэлмэриин үдэртэ 32 гектар хүрэтэр таряа хуряажархидаг гээшэ.

Хурамхаанай совхозой комбайнер Р. З. Будаев нёдондо 1100 гектарай таряа хуряажа, тэрэнэй 750 гектарынь баал суглуулжа, 10.200 центнер ороохо суглуулһан байна. Иимэ амжалтануудые түрүүшүүл сагаа зүбөөр хэрэглэһэнэй, һаадгүйгөөр ажаллаһанай ашаар туйлана ха юм.

Таряа хуряалга дээрэ олонхи механизаторнууд сүүдхэдэ 20 час хүрэтэр ажалладаг. Жэшээнь, Түнхэнэй суута комбайнер Д. Истаев хүдэлмэреэ үглөөнэй 6—7 часта эхилээд, 12 часта поли дээрээ эдеэлээд, үдэшын 7 час хүрэтэр хүдэлдэг. Тиигээд 7 часһаа 8 час хүрэтэр машинаяа зогсоожо, һайса эдеэлээд, һүниндөө хүдэлхөөр бэлдэдэг. Шүүдэрэй унаагүй һаа, һүниин 2 час хүрэтэр […]наа ябуулдаг занша[…] ниндөө ажаллахын […] байнернууд тэгшэ […]зараа үлөөдэг, ком[…]таа фарнуудые нэм[…]ходог юм.

Түрүү ажахынуу[…] байнернуудта туһал[…] табилсадаг. Тэдэ ту[…]дынь гол түлэб үд[…]дэлдэг, комбайнерну[…]дөө һүниин халаанд[…] байна. Энэ ушарта […]нуудай бүтээсэ нилэ[…]шэлжэ үгэнэ.

ҺОЛООМОЁО БҮХ[…] СУГЛУУЛХА, НА[…]ПААР ХАХАЛ[…]

Ургаса хуряалг[…] гансахан таряа суглу[…]шэ, мүн поли дээрэх[…] моёо түргөөр хуряа[…]тын малда тэжээл […] бэлэдхэхэ гээшэ […] шанартай байна.

Тиихэдэ тараалан[…] һолоомыень саг дары […]луулжа абахада, […] паар болзор соонь […] арга олгогдохо ха […]

Мүнөө комбайнуу[…]лоомо суглуулдаг тэ[…] зохид, һолоомо мэхи[…] суг обоолдог байна. […] бэшье эдэ тэргэнүүд[…]далтай. Илангаяа ур[…]гатай участогуудай […] мэхиинные ехээр гээ[…]на. Энэ ушарта ма[…]жээлдэ хэрэглэгдэ[…]лоомо, мэхиинные г[…]гөөр абахын тула И[…] ОПХ-гай механиза[…] тэдэ тэргэнүүдые ур[…]гатай участогуудые […]хаар тааруулһан ба[…]гынь хажуугай хаш[…] доодо захыень […] бүглэжэ үгөө, до[…] оёортонь һэрбээн[…]мээ, ара талынь […] бүтүүлжэ, нимгэн тё[…] Иигэжэ тааруулагдаһ[…]гэ дээрэһээ заахашье […]мо, мэхиинэ. гээгд[…]

И. БУРМИСТ[…]
Буряадай […]
ажахын инсти[…]

АЛАС-ДУРНЫН ХИЗААРТА

НҮҮРҺЭШЭДТЭ — ЗОХИД ЗЭР ЗЭМСЭГҮҮД

БЛАГОВЕЩЕНСК. Эндэхи «Амурский металлист» заводой коллектив шулуу нүүрһэ малтахадаа хэрэглэхэ һүүлшын бүлэг зэр зэмсэгүүдые гурбадахи кварталай түсэбөөр бүтээжэ дүүргэбэ. Ураал, Алтай, Таджикистан, Кольско хахад арaлай «Апатит» гэжэ комбинадай шулуу нүүрһэ малтадаг предприятинуудта эдэ зэр зэмсэгүүд болзорһоо урид эльгээгдэбэ.

Эдэ агрегадуудые шэдитэ зэмсэгүүд гэжэ нэрлэнэ. Тэрэнь дэмы бэшэ. Юуб гэхэдэ, шулуу нүүрһэ малтагшадай ажалые яһала хүнгэдхэнэ, хэдэ дахин түргэдхэнэ. Мүнөө нүүрһэ малтахадаа, модоор бэхилэлтэнүүдые хэһэнэй, хэрэглэгдэхэ зэр зэмсэгүүдые тиишэ гаргаһанай хэрэггүй. Нүүрһэшэд бүхы хэрэгсэлнүүдээр дүүрэн хангагдаһан тааруу зохид кабина соо һуугаад, ажалайнгаа газарта ошодог болоо. Тэһэлэлгэ хэһэнэй һүүлээр хэмэл «манан»ехэ дараса доро нүхэ руу оруулагдажа, эндэхи агаарые элдэб холисонуудһаа, газһаа сэбэрлэнэ.

«КПВ-1Б» гэжэ түхеэрэлгэ Гүрэнэй, эрхим шанарай тэмдэгтэ хүртэнхэй.

АВТОМАТ СУДНАНУУД

ВЛАДИВОСТОК. Автомат жолоодолгые, механизмуудайнь хүдэлсые хинан шалгаха приборнуудаар хангагдаһан транспортна теплоходууд түсэбтэ табан жэлэй тодорхойлхы жэлдэ Сахалинай далайн пароходствын флодто бии болобо.

ГДР-тэхи «Нептун» гэжэ верфьдэ бүтээгдэһэн «Хасан», «Маго» гэдэг теплоходууд Балтиин далайн эрье нүүдһээ Алас-Дурна хүрэтэрхи замые амжалтатайгаар гаталаа.

Энэ жэлдэ элдэб шэглэлэй шэнэ судианууд — Алас-Дурнын, Камчатскын болон Сахалинай — гурбан далайн пароходствын флодуудта нэмэгдэбэ.

АДРЕСЫНЬ — ВОСТОЧНЫЙ ПОРТ

НАХОДКО. Гүнзэгы уһатай Восточный портдо эльгээгдэһэн «Богатырь-2» гэжэ тамардаг хүсэтэ шэнэ кран хүдэлжэ эхилбэ.

«Богатырь-2» Севастополиин судна бүтээлгын заводто бэлдэгдэһэн байна. Энэ кран түхеэрэлгээрээ хомороо шухаг. Энэ хадаа 300 тонно хүрэтэр шэгнүүртэй ашаае 40 метр үндэртэ үргэхэ, эрьелдэжэ байдаг далинуудынь ашаае хаанашье абаашаад табижархина. Энэ тамардаг асари ехэ механизмые автомадай туһаламжаар жолоододог тусхай түхеэрэлгэнүүд ажаллахада хэрэгтэй, зохид газарта абаашана.

Кран эрье дээрэ хүдэлгэгдэхэһөө гадна, далай соо, 3-һаа 5 балл долгиной болоходошье хүдэлжэ шадаха байна.

«СИБИРЯГУУДАЙ» ШЭНЭ АДРЕСУУД

БИРОБИДЖАН. Казахстанай барайгарай ургасые хуряахаяа бэлдэжэ байһан ажахынуудта «Дальсельмаш» завод «Сибиряк» гэжэ шэнэ комбайнуудые эльгээбэ. Дунда Ази, Украина руу барайгар хуряадаг комбайнууд нэгэ доро эльгээгдээ.

«Дальсельмашай» тэмдэгтэй гэнжэтэ комбайнууд Советскэ Союзай олһнхи областьнуудта, хилын саанахи 17 гүрэндэ мэдээжэ болонхой. Эдэ комбайнууд муссонно уларилтай газарай эрхэ байдалда тон тааруу. Иимэ машинануудые тус предприяти һаяхан бүтээн гаргадаг болонхой. Энээнһээ урда эндэ бүтээгдэжэ байһан, Япондо, Венгридэ болоһонуласхоорондын выставкэнүүдтэ медальда, дипломуудта хүртэһэн «СКГ-4» түхэлэй комбайнай эгээл һайн талыень хэрэглэн, шэнэ комбайн бүтээгдэһэн байха юм.

Завод даабаринуудаа саг үргэлжэ үлүүлэн дүүргэнэ. Жэлэй эхинһээ хойшо хоёр мянгаһаа дээшэ комбайн бүтээгдээ.

ХОЛЫН ЯХАД ОРОН

ЯКУТСК. Яхадай сабшалан дээрэ силос хуряадаг туршалгын гэнжэтэ комбайнууд хүдэлжэ эхилбэ. Биробиджанда бүтээгдэһэн эдэ машинанууд ехэ ерээдүйтэй гэжэ мэргэжэлтэд тоолоно. Эдэнэй һайн юумэниинь юун бэ гэхэдэ, тэрэ хүнгэн зохид, түргэн ябадалтай, бүтээсэ ехэтэй байхаһаа гадна, жолоодоходо таарамжатай юм.

Һүүлэй жэлнүүдэй турша соо Яхад орондо мал ажахые промышленна үндэһэ һуури дээрэ хүгжөөхэ шиидхэбэриин абтахада, Алас-Дурнын, Зүүн Сибириин заводуудта хойто зүгэй эрхэ байдалда тааруулжа бүтээгдэһэн машинанууд үргэнөөр хэрэглэгдэдэг болоо. Жэшээнь, электрын элшэ хүсэнэй нэгэдэмэл бүлэгтэ оруулагдаагүй байһан ой тайга соохи тосхонуудта «Дальдизель» гэжэ Хабаровска заводой дизельнэ станцинууд гэрэл, дулаа дамжуулан үгэнэ.

Амарай область Яхад орондо мал ажалай фермэнүүдтэ хэрэглэгдэхэ котельнүүдые, турбогенераторнуудые, эльгээнэ. Шэтэ барилгашадые — пилорамануудаар, зэр зэмсэгүүдээр, харин Комсомольск-на-Амуре мотоорнууд болон вентиляторнуудаар хангана. Буряад орондо бүтээгдэһэн АН-24 түхэлэй турбовинтовой самоледууд Якутские районно центрнүүдтэйнь холбоһон агаарай замуудаар ниидэнэ.

Яхадууд барилгын модо, хабсаргагдамал гэрнүүдые, дулаан хубсаһа хүршэнэртөө эльгээдэг юм. Байгаалиин туйлай ехэ баялигтай энэ хизаар байгаалиин коксологдодог нүүрһэ, электриин элшэ хүсэ Алас-Дурнын экономическа райондо үгэдэг болохо юм.

КОЛЫМАГАЙ ТИМИРЯЗЕВКА

МАГАДАН. Колымадахи «Пригородный» совхозые К. А. Тимирязевай нэрэмжэтэ хүдөө ажахын академиин научна лаборатори гэжэ нэрлэдэг. Москвагай эрдэмтэдэй зууршалгаар олон янзын овощ хойто зүгэй шэмэрүүн хүйтэн уларилтай нютагта туршалга гаража, эндэ нютагжаһан хадань иигэжэ нэрлэхэнь дэмы бэшэ ха.

Теплицын дүрбэлжэн метр бүхэнһөө 26 килограмм — совхоздо ургуулагдажа эхилһэн ТСХА-77,98 сортын үгэрсэ иимэ ургаса үгэһэн байна. Эндэ ургуулагдаһан томадууд түргэн эдеэшэнэ, амтаараашье һайн.

Колымагай тарияашадтай хамта тимирязевайхидай эхилһэн ажал энээгээр дүүрээ бэшэ. Ажахы туршалгын ажал хэхын тула хоёр мянган дүрбэлжэн метр талмай газар эдэнэртэ үгэнхэй. Үгэрсэ болон томадуудай дала гаран сорт энэ талмай дээрэ туршагдаха. Тимирявайхид совхоздо ходо ерэжэ ходо ерэжэл байдаг, тиихэдэ студентнэр эндэ практика гаража, дипломуудаа бэлдэдэг юм.

Москвагай эрдэмтэдэй туршалгануудые үргэнөөр хэрэглэжэ эхилһэн «Пригородный» совхоз энэ жэлдэ хаамал газарһаа 450 тонно гэхэ гү, али үгтамжын түсэбөөр хараалагдаһанһаа зуун тонноор ехэ овощ ургуулан абахые хараална. Тиимэ хадаа Колымагай тимирязевка нэрэдээ яһала таарана гээшэ.

ЭРДЭМТЭДЭЙ ХАНИ НҮХЭСЭЛ

ХАБАРОВСК. Алас-Дурнын научна түбэй тектонико болон геофизикын эрдэм шэнжэлэлгын институдай эрдэмтэд тоолон-тодорхойлолгын «Минск-22» гэжэ машинын туһаламжаар кристаллай бүридэлые шэнжэлэн тайлбарилха математическа түхэл хэлбэри зохёогоо. Мэргэжэлтэдэй ажалые оло дахин түргэдхэдэг энэ шэнжэлгээрнь Новосибирскдэхи органическа бэшэ химиин институт, ороной бусад научна эмхи зургаанууд һонирхобо.

Институт гурбан жэлэй саада тээ байгуулагдаһан. Энэ сагай турша соо ороной эрдэм-шэнжэлэлгын олон түбүүдтэй бата харилсаа холбоотойгоор ажаллана. Амар мүрэн дээрэхи хотын эрдэмтэд Алдан болон Охотско далай шадарай газарай байгуулалта тухай баян материал суглуулаанхай. Докембриин геологи болон геохронологиин Ленинградай институдта шухала асуудалнуудые шиидхэхэдэнь, тус материал ехэ туһатай байгаа. Энэ зун Карели руу хамтаараа экспедицидэ ябажа, эртэ урда сагай ашагта малтамалнуудай хэбтэшын ёһо гуримые элирүүлээ.

СССР-тэ газарай хүдэлэлгын карта Алас-Дурна зүгэй эрдэмтэд Москвагай эрдэмтэдтэй хамта табижа байна. Тиихэдэ Новосибирскын эрдэмтэд Байгал-Амарай түмэр замай барилгада хабаатай геологическа болон геофизическэ асуудалнуудые шиидхэлсэнэ.

САХАЛИНАЙ ГАЗАР ДЭЭРЭ

ЮЖНО - САХАЛИНСК. Курорт тогтоолго болон физиотерапиин эрдэм-шэнжэлэлгын Түбэй институдай экспедици Сахалин олтирогой урда захада оршодог Изменчивое гэжэ нуу[р…] эрьедэ хүдэлжэ байнхай. […]лайн сульфадна шаба[р…] институдай эрдэмтэд шэн[жэ]лэн үзэнэ. Хара болон А[…]ско далайнуудай уһанд[…]ходоо, энэ нуурай […] хоёр-гурба дахин үлү[…] домтой. Энэ уһые эмш[…] гэдэ хэрэглэхэ аргые […] жэлэн үзэнэ. Москвагай [эр]дэмтэдэй шэнжэлгын […] һөөр энэ нуур шадар к[…] бариха проект зохёогдо[…]

Ажалшадай элүүрые […] гаалха үргэн зорилго […] лүүлхэдэнь, Москва, Ле[нин]град болон ороной бусад […]тонуудай медицинын […] мэй эмхи зургаанuудтай […] тоогдоһон харилсаа […] боон; тэдэнэй хэжэ […] түсэбөөр хар[аа]лагдаһан […] жэлгэнүүд туһална. Кур[орт] тогтоон байгуулха инсти[туу]дай эрдэмтэд аршаан б[…]гууд болон эмшэлэ[…] шабарай «уурхайнуу[д…]» шэнжэлэн үзэжэ, обла[с…] курортнуудай карта з[…]гоо. Энэ картын ёһоор, «[…]халин» гэжэ курортын […]дохи ээлжээнэй ба[…] эхилбэ.

Эрдэмэй шухала ш[…]лэлгэнүүдые хэхэ та[…] байгаалиин лаборатори б[…]хо Сахалин ба Курил[…] олтирогууд ороной эрд[…]дэй анхарал татадаг б[о…]хой. Олтирогто обла[с…] эрдэм-шэнжэлэлгын и[…] институдай мянга гаран [хү]дэлмэрилэгшэ тэдэнэ[й…] харилсаа холбоото[й…] ажаллана.

АРХИ — АЖАЛАЙ ДАЙСАН

Архидалгада эсэргүү, алкоголизмда эсэргүү тэмсэл эрид болгохо хэмжээнүүд тухай КПСС-эй Центральна Комитедэй, мүн СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тоггоолой баталагдаһан сагһаа хойшо жэлһээ үлүүтэйхэн саг үнгэрбэ. Энэ үе соо нилээд ехэ хүдэлмэри хэгдээ. Илангаяа тогтоолой һая гараад байһан архиншадтай тэмсэл эрид болоһон, энэ талаар тодорхой хэмжээнүүд абтаһан байха юм. Архи уугаад, ажалдаа гээгдэһэн гү, али ерэдэггүй хүнүүд эрид шанга хэмжээ абтадаг, архиншад түүйлэдбэриин зүблөөнүүд али суглаанууд дээгүүр хурса хөөрэлдөөн болоод, хэблэлдэ шүүмжэлэгдэдэг, нүхэдэй сүүдээр шиидхэгдэдэг байгаа.

Архиншан тушаа сэхэ хэмжээнүүдэй абтахаһаа гадна, олониитэ ажалшадай дунда гэгээрэл болбосоролой, хүмүүжүүлгын, ниитэ-политическэ хүдэлмэриин үргэнөөр ябуулагдадаг, олохон коллективүүдтэ шухала хэмжээнүүдэй һонирхолтойгоор бэелүүлэгдэдэг байһанииитэ. Энэ талаар Загарайн аймагай Далахайн, Улаан-Үдын аймагай Онгонгын колхозуудта, Загарайн аймагай Карл Марксын, Түнхэнэй аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозуудта ажалшадай дунда хүмүүжүүлгын ехэхэн хүдэлмэри эмхидхэгдэнэ. Жэшээлхэдэ, эдэ ажахынуудай партийна организацинууд ниитэ-политическэ хүдэлмэриин дэлгэрэнгүй түсэб зохёогоод, тэрээн соогоо ажалшадые али болохоор олоор элдэб янзын шухала асуудалнуудаар лекци уншаха, доклад хэлэхэ. СССР-эй дотоодын болон гадаадын байдал тухай хөөрэлдөө хэхэ, концерт болон кино харуулха. медицинскэ туһаламжа үзүүлхэ, ажахын хэрэгсэлэй эд бараагаар хангаха. хүдөөгэй зоной ажабайдалайнь үдэр бүриин элдэб эрилтэнүүдые хангаха гэхэ мэтын хэмжээ ябуулганууд хараалдаг, тиигээд хабаатайгаар бэелүүлдэг ехэ һайн заншалтай.

Зарим уншагшад «эдэ асуудалнууд архидаанда, архиншанда ямар хабаатай юм?» — гэжэ асуужа болохо. «Сэб сэхэ хабаатай», — гэжэ харюулха шухала. Яахадааб гэхэдэ, олон ушарта зарим коллективүүдтэ хүмүүжүүлгын, соёл гэгээрэлэй хүдэлмэриин һула ябадал али огто эмхидхэгдэдэггүй ябадал дээрэһээнь, «хэхэ юумэеэ оложо ядахадаа», хүмүүжэл багатай, хатуужаагүй хүнүүд, илангаяа залуушуул архида бэеэ һамааруулха баатай болоно ха юм. Эндэ хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин тон ехэ удхатай шанартай байһаниинь мэдэгдэнэ. Архиншадта эсэргүүсэн тэмсэлдээ, хамаг бүхы хүдэлмэриин имагтал зэмэ тохоолгоор эмхидхэхэ бэшэ. харин олониитын дунда ойлгуулалжын хүдэлмэри үргэн далайсатайгаар эмхидхэжэ, һонирхолтой хэмжээ ябуулганууды бэелүүлжэ, архиин «харгы» хаахаар али болохоор оролдохо хэрэгтэй.

Теэд, яахадаашьеб, һүүлэй үедэ архидаанда эсэргүү, архиншадта эсэргүү тэмсэл һулараа. Эндэ тэмдэглэгдэһэнэй хэрэг, тогтоолой һая тунхагланаад байха үедэ элдэб бүхы хэмжээ ябуулганууд бэелүүлэгдэдэг, архидаанда эсэргүү, архиншадта эсэргүү эрид шанга тэмсэл ябуулагдадаг байгаа аад, байн-байтараа энэ хүдэлмэриин охин буурана. Энэ хадаа ехэ эндүүтэй, алдуутай хэрэг мүн гэжэ тэмдэглэлтэй. Архидаанда, архиншадта эсэргүү тэмсэл ябуулха үндэһэ баримта байхагүй. Эндэ-тэндэ архи уугшадай үргэлжэлһөөр, архиншадай үсөөрнэгүй, архидаһан хүнүүдэй ажалдаа гээгдэхэ гү, али гараахагүй муу муухай аяг гаргаха ушарнууд үсөөн бэшэ үзэгдэнэ.

Архидалгада ба алкоголизмда эсэргүүсэн эрид шангаар, тууштай тогтууритойгоор тэмсэхэ, коллективүүдтэ, хүн зоной байдаг газарнуудта ниитэ-политическэ болон культурно-хүмүүжүүлгын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулха, ажал хүдэлмэридэшье, ами наһандашье, элүүр энхэдэшье алкоголизмын хоротой, хохидолтой байһан тухайнь ажалшадай дунда ойлгуулалжын хүдэлмэри эмхидхэхэ, архяар хэтэрмэ ехээр дашуурлаг хүнүүдтэ олониитыншье, захиргаанайншье зүгһөө тодорхой хэмжээнүүдые абаха тухайда КПСС-эй Центральна Комитедэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоол соо тодо һонороор хэлэгдэһэн байха юм. Партиин горкомууд болон райкомууд, ажахын хүтэлбэрилэгшэд болон парткомууд, министерствэнүүд болон эмхи зургаанууд энэ талаар ямар хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлхэ уялгатайб гэжэ тогтоол соо сэб сэхэ хараалагданхай.

Зүгөөр тогтоол соо хараалагдаһан хэмжээ ябуулгануудай хэр зэргээр бэелүүлэгдэжэ байһыень шалгаад үзэхэдэ, горитойхон дутуу дунданууд элирүүлэгдээ. КПСС-эй Центральна Комитедэй тогтоолой ямараар дүүргэгдэжэ байһыень шалгажа үзөөгүй, бюродо гү, али пленум дээрэ зүбшэн хэлсээгүй райкомууд бии байха юм. Энээниие ехэхэн дутагдал, эндүүтэй ябадал гэжэ тоолохоһоо ондоо аргагүй.

Олохон аймагуудта арадай дружина ба арадай сүүд ехэ хангалтагүйгөөр хүдэлнэ. Ниитын эмхинүүдтэй захиргаанай зургаануудай холбоо барисаань һула байһаар. Республика дотор 920 гаран дружина бии, тэдэнэй хүдэлмэридэ 24 мянга гаран хүн хабаадалсана гэжэ тоологдодог. Сэхыень хэлэхэдэ, эдэ дружинанууд миил саарһан дээрэ тоотой, үнэн дээрээ ехэ муугаар хүдэлнэ. Тэдэнэй хүдэлмэриие ёһотойгоор хэншье удариданагүй. Жэшээлхэдэ, 1973 оной туршада, бүхэли жэл соо, ажал хэнгүй, архи «намнаад», зайгуултажа ябадаг нэгэшье архиншаниие арадай дружинанууд барижа тушаагаагүй ха юм. Энэ баримтада анхарал хандуулангүй байхаар бэшэ. Арадай дружинануудай ямараар хүдэлжэ байһыень энэ баримта эли тодоор гэршэлнэ. Арадай дружинада орохынгоо урда тээ тэрэнэй гэшүүд һайнаар, үнэн сэхээр, нэрэтэй түрэтэйгөөр хүдэлхэ тухайгаа тангариг үгэхэ уялгатай байха юм. Теэд тиимэ хүдэлмэри огто эмхидхэгдэдэггүй.

Тэрэшэлэн арадай сүүдүүд тон хангалтагүйгөөр хүдэлнэ. Арадай сүүдэй үүргэнь бага байһаар. Олонхи ушарта үүсхэл эдэбхигүй, оролдосогүй хүнүүд арадай сүүдэй гэшүүдтэ һунгагдадаг жэшээтэй. Бэшүүрэй аймагта 54 сүүд тоологдоно. Тэдэнэй миил 20-ниинь хүдэлөө болодог нэрэтэй. Ахын аймагта арадай нэгэшье сүүд огто хүдэлдэггүй байха юм. Архидаантай тэмсэхэ аймагай комиссинууд мүн лэ хангалтагүйгөөр хүдэлжэ байнхай. Сэлэнгын, Зэдын, Октябрьска районуудта тиимэ комиссинууд огто хүдэлнэгүй шахуу.

Магазинуудта архи худалдаха гурим бүдүүлигээр хазагайруулагдана. Хүнэй эриһэн лэ сагта: үдэшэ үглөөгүй, үдэр һүнигүй архи хамаагүй наймаалдаг магазинууд эндэ тэндэ бии байһаар. Тиихэдэ коллективнэ архидаа эмхидхэдэг хүтэлбэрилэгшэд хаа-яа дайралдана.

Эндэ тэмдэглэгдэһэн дутуу дунданууды, алдуу эндүүнүүдые богонихон болзор соо усадхажа, архиншадтай, архидаантай эрид шангаар тэмсэхэ. энэ асуудалаар КПСС-эй Центральна Комитедэй тогтоол соо хараалагдаһан тодорхой хэмжээ ябуулгануудые хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлхые оролдохо, олониитын дунда ойлгуулалжын, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри эрид шууд һайжаруулха гээшэ промышленна предприятинуудай, колхоз болон совхозуудай, коллектив бүхэнэй хүтэлбэрилэгшэдэй, мүн партийна, профсоюзна болон комсомолой организацинуудай шухала зорилгонуудай нэгэн байһаар.

Аймагай түб һууринай тэг дунда оршодог соёлой байшан соо үсэгэлдэр багшанар олоороо сугларжа, августынгаа заншалта зүблөөе эхилээ.

Багшанарай августын зүблөөн

ҺУРАЛСАЛ-ХҮМҮҮЖҮҮЛГЫН ХҮДЭЛМЭРИИЕ ҺАЙЖАРУУЛХА

«Бүгэдэ ниитын дунда һуралсал бэелүүлгые саашадань һайжаруулха тухай» гэһэн элидхэлые (элидхэлшэ — КПСС-эй райкомой секретарь И. П. Ефимов) багшанар һонирхолтойгоор шагнаба. Үнгэрэгшэ һуралсалай жэлдэ аймагай һургуулинууд ямараар хүдэлөөб, бүгэдэ ниитын дунда һуралсалые бэелүүлхын тула юун хэгдээб, үшөө юун хэгдэхэб гэжэ элидхэлшэ тодорхойлон шэнжэлһэн байна.

Һуралсал-хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие эрид һайжаруулһан багшанар олон. Жэшээнь, Бага-Куналейн дунда һургуулида ород хэлэ, литература заадаг Л. И. Фокина һайн амжалта туйлаа. Хэрээтын дунда һургуулида хэлэ, литература заадаг багша Д. Ш. Бальжинимаев табадахи жэлээ нэгэшье һурагшые дахин һуулгангүй хүдэлнэ. Тиихэдэ Хэрээтын һургуулиин директор, РСФСР-эй һургуулиин габьяата багша Д. Т. Дармаева бэрхэ эмхидхэгшэ байхаһаа гадна, эрхим багшанарай нэгэн юм. Һуралсалай шэнэ жэлдэ һургуулияа түгэсөөр бэлэн болгожо шадаа.

Һаяхан аймгүйсэдкомой, КПСС-эй райкомой хүтэлбэрилэгшэдөөр толгойлогдоһон тусхай комисси аймагай һургуулинуудаар ябажа, һуралсалай шэнэ жэлдэ хэр зэргээр бэлдэһыень шалгаһан байна. Юрэнхы дээрээ бүхы һургуулинууд бэлэн болонхой. Илангаяа Бэшүүрэй (директорынь — Г. Г. Тюрюханов), Посельскэ (директорынь — В. Ф. Паньков) дунда, мүн Заводской (директорынь — А. М. Алексеева), Харланай (директорынь—Н. П. Гомбоев) найман жэлэй һургуулинууд һайнаар бэлдээ.

Тиихэдэ Дээдэ-Мангиртын, Еланай найман жэлэй һургуулинууд дунда болгогдоо.

Бэшүүрэй аймагай олонхи һургуулинуудта һүүлэй үедэ үүсхэлтэй, залуу багшанарые директор болгожо дэбжүүлһэн байна. Энэнь тон һайн гэжэ һанагдана. Жэшээнь, Охин-Булагай дунда һургуулида К. Е. Малыгин гэжэ залуу багшые директор болгоһониинь, тэндэ һуралсал-хүмүүжүүлгын хүдэлмэри гансата гуримтай болоодхёо. Иимэнүүд жэшээ олон байна.

Элидхэл зүбшэн хэлсэлгэндэ хабаадаһан багшанарай үгые шагнахада, бүгэдэ ниитын дунда һуралсал бэелүүлэн, һуралсал-хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие эрид һайжаруулхаар бэлэн гэжэ этигэмээр.

Э. МИХНИК,
Буряадай АССР-эй Гэгээрэлэй министерствын инспектор.

ҺУРАГШАДАЙ ХҮДЭЛМЭРИДЭ

Зэдын аймагай Дэрэстэйн дунда һургуулиин һурагшад зунайнгаа амаралтын үедэ түрэл совхоздоо туһалдаг, һургуулиингаа дэргэдэхи үйлэдбэриин участок дээрэ туршалга хэдэг заншалтай юм.

— Энэ жэл хони хайшалалгада бүхыдөө 70 гаран һурагшад багшанартаяа хабаадалсажа, тэдэнэй гушаадынь хайша бариһан байна. Һурагшадай, багшанарай гараар 7 мянга гаран хониин хайшалагдаа, — гэжэ һургуулиин директор Ширап Гомбожапович Батожапов хэлээ.

Мүнөө тэжээл бэлэдхэлгын хүдэлмэридэ 60 гаран һурагшад хошоод, гурбаадаараа звенонуудта хубааранд ажаллана. Зургаан үхибүүд АВМ-0,4 агрегадта хоёр халаанда оролсожо, ногооной гурил бэлдэлсэнэ. 9-дэхи классай һурагшад В. Буянтуев, В. Чагдуров, Б. Цыренов гэгшэд һүниин халаанда хүдэлхэдөө, халаанайнгаа даабариие 110—115 процент дүүргэнэ. Үдэрэйшье халаанда хүдэлдэг С. Бадмаев, Д. Норбоев, В. Чойндонов гэгшэд даалгабаряа хододоо дүүргэнэ.

Энээнһээ гадна 2—7-дохи классуудай 360 һурагшад июнь һараһаа сентябриин 1 болотор ээлжээлэн, һургуулиингаа дэргэдэхи үйлэдбэриин участок дээрэ ажаллана. Эндэ хэдэн сортын помидор, үгэрсэ,капуста, мангир, жэмэстэ модод болон сэсэгүүд тариганхай, ёһотой һайхан сэсэрлиг мэтэ юм. Участок дээрэ хэгдэхэ ажалай түсэб-график табигдажа баталагдаад, нарин нангинаар бэелүүлэгдэнэ. Туршалгын дүнгүүд тусгаар дэбтэртэ бэшэгдэнэ. Энэ хүдэлмэриие биологиин багша Е. П. Данилова, Л. А. Иванова гэгшэд хүтэлбэрилнэ.

Энэ участогһаа һурагшад гурбан улаа үгэрсэ хуряажа абаа. Хамта дээрээ 70 гаран килограмм суглуулаа.

Д. АЮШЕЕВ, манай корр.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Һурагшад Света Мункуева, Наташа Доржиева, Володя Гендунов гэгшэдэй хүдэлжэ байһан үе.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ТОРФЫН АСУУДАЛААР УЛАСХООРОНДЫН ЗҮБЛӨӨН

ЛЕНИНГРАД. (ТАСС-ай корр.). Торфын асуудалаар уласхоорондын зүблөөн Ленинградта нээгдэбэ. Торф малтан абаха, мүнөөнэй промышленностьда тэрэниие хэрэглэхэ тухай асуудалнууд эндэ зүбшэн хэлсэгдэнэ.

Манай орон дотор жэлдээ 200 миллион тонно торф малтагдан абтадаг. Гэбэшье һая болотор тэрэ түлишэ, үтэгжүүлгэ болгогдожо хэрэглэгдэдэг байгаа. Харин мүнөө торфһоо воск абтана, барилгын плита хэгдэнэ. Торфын промышленностиин эрдэм-шэнжэлэлгын бүхэсоюзна институдай мэргэжэлтэд торфһоо элдэб материалнуудые абахын тула эдэбхитэйгээр хүдэлжэ байнхай.

Советскэ Союзай, Финляндиин, ФРГ-гэй, Ирландиин, Норвегиин ба бусад оронуудай мэргэжэлтэд Уласхоорондын торфын бүлгэмэй эмхидхэн зарлаһан зүблөөнэй хүдэлмэридэ хабаадана. Дүрбэн үдэрэй турша соо 30 гаран элидхэл зүблөөн дээрэ хэгдэхэ. Тиихэдэ энээндэ хабаадагшад Ленинградай областиин торфын ехэ ехэ предприятинуудай хүдэлмэритэй танилсаха байна.

БАЙКОНУРАЙ ХАЛУУН АЖАЛАЙ ЗУН

„Союз-15“ гэжэ онгосын ниидүүлэгдэһэн тухай репортаж

Москвада һүниин галнуудай унтараад байхада, хүсэтэ ракетэ дэгдээгдэжэ, космодром дээгүүр гал улаа бутаран, замбуулинай онгосын ниидхүүлэгдэһэн тухай мэдээсэбэ. Павел Поповичой, Юрий Артюхинай Газартаа һаяшаг асаһан одото эстафетые эдэнэй нүхэд — «Союз-15» онгосын экипаж — Геннадий Сарафанов, Лев Демин үргэлжэлүүлхэнь.

Ниидэхын урда тээхэнэ дүн сагаан онгосын дууража байһан космодромой хабсаралгын «цех» соо ниидэлгэ бэлдэһэн хүнүүдэй нэгэнтэй хөөрэлдэбэбди.

«Союз» гэжэ замбуулинай онгосын түрүүлэн ниидэһэнһээ хойшо үнгэрһэн долоон жэлэй турша соо захагүй замбуулинай дайдада элдэб шэнжэлгэнүүдые, туршалгануудые хэхыень тэрээндэ даалгаһан байнабди гэжэ инженер хөөрэнэ. Замбуулинай ехэ түхеэрэлгэнүүдые хабсаргаха арга олгоһон, жолоодогдодог хоёр онгосын түрүүлэн залгалдаһые һанаад үзыт.

Долоон жэлэй турша соо түрүүшын научна станци мүндэлэн байгуулагдажа замбуулинай дайдада шэнжэлгэнүүдые хэхэ эгээл холын хараата шэглэлнүүдэй нэгэндэ эхи табиһан юм. Экипаж, ашаа замбуулинай станцида абаашаха талаар «Союз» онгосо транспортна эрхим һайн хэрэгсэл байһанаа элирхэйлэн харуулаа. «Союз» онгосын иллюминатоорнууд Газарай үргэн дэлюун тала дайда руу, замбитубиин уудам худар замбуулинай эрдэм наукын гаргаха найдамтай «сонхонууд» болоһон байна. Газарай байгаалиин нөөсэ баялигуудые нээхэ, холын одо мүшэдые шэнжэлхэ гэхэ мэтын элдэб зорилго шиидхэхыень «Союзуудай» пилодуудта даалгагдадаг юм. «Союз» онгосо замбуулинай дайдадахи уласхоорондын харилсаанай замда гараха — 1975 оной июль һарада «Союз», «Аполлон» онгосонууд хамтаараа ниидэжэ, ехэ шэнжэлгэ, туршалга хэхэ.

Хэдэн хоногой турша соо космодром дээрэ ниидэлгын ехэ бэлэдхэл хэгдэнэ.

Ракетэ дэгдээгдэхээр бэлэн болонхой. Тэрэниие тэбэрин бүһэлһэн олон дабхар фермэнүүд дээрэ сагаахан толбонуудай хүдэлхэнь харагдана. Эдэмнай — сагаан халаад үмдэһэн мэргэжэлтэд — ракетын ба онгосын үзэлнүүдые, түхеэрэлгэнүүдые һүүлшынхеэ наринаар шалгажа байба.

Сигаретэнүүдээ, зуруулнуудаа газаа, үүдэндэнь орхибобди. Галай аюул тухай эндэ, «дууран нойрсожо байһан» мантан томо ракетын дэргэдэ, хэндэшье һануулга хэһэнэй үлүү. Заха зайгүй олон табсантай гэшхүүрээр доошоо буужа, двигательнүүдэй амһар тээшэ ошобобди. Ракетэдэ түлишын эюулэгдэхээр бэлдэгдэжэ байһан «цехые» үнгэрэн, ракетэ дэгдээхэ бэлэдхэлээ шата шатаарнь тодорхойлжо байһан хэмжэлгын приборнуудай залые тойрон гарабабди. Ракетэ ниидхүүлэн табиха түхеэрэлгын түлөө харюусадаг албан түгэс бэлэн болонхой. Хэдэн часай үнгэрхэдэ, энэ түхеэрэлгэ «гол һудалда» — жолоодолгын пультда холбогдоод, «Замдань гаргаха!» гэһэн захиралта үгтэхэ юм.

Ракетын шабын түмэрөөр, шланганаудаар хүрмэгдэһэн бетон «үлгынь» олон ниидэлгэнүүдһээ хаб хара болошонхой. Энэ орёо ажахые галай аюулһаа хамгаалхын тула, «Замдань гаргаха!» гэһэн захиралтын һүүлээр уһа хүсэтэйгөөр сасажа, газар доторхи «цехүүдые» хэдэн зуугаад градус халуунһаа хамгаалдаг байна.

Газар дорохи түхеэрэлгэнүүдые харахаламнай, бидэнтэй хамта ябажа, тайлбарилан хөөрэжэ үгэһэнэйнь түлөө инженертэ баяр хүргөөд, дээшээ гарабабди. Огторгойдо альганайшье шэнээн үүлэн харагданагүй. Һэбшээ һалхин үлеэнэ, ехэл аятай зохид. Ракетын табигдаад байһан бэхилэлгын ногоон фермэнүүд наранай хурса элшэдэ халашанхай. Эндэһээ хэды ракетэнүүдэй, онгосонуудай дэгдээгдэһые гэршэлһэн одохонууд зурагдаһан байна. Замбуулинай онгосые замдань гаргаха бэлэдхэл хэгшэдэй шэмэглэһэн ханын газетэ,хажуудань байба. «Союз-14» гэжэ замбуулинай онгосын, «Салют-3» гэжэ станциин экипажай ниидэлгээ амжалтатайгаар дүүргэһэнтэйнь дашарамдуулан, нүхэд Л. И. Брежневэй, Н. В. Подгорнын, А. Н. Косыгинай эльгээһэн амаршалгын текст тэг дундань табигданхай. Павел Попович Юрий Артюхин энэ талмай дээрэһээ замбуулинай дайда худар ниидэн гараа һэн. Эгээл тиимэһээ парти, правительствын хүтэлбэрилэгшэдэй баяр баясхалан хүргэһэн үгэнүүд замбуулинай онгосо дэгдээн ниидхүүлхэ албанай бүхы гэшүүдтэ сэхэ хабаатай бшуу. Эдэнэй нэгэн халха сагаан малгайгаа тайлаад, комбинезонойнгоо хамсыгаар нюураийнгаа хүлһэ аршаад, тараха дээрээ бидэндэ нигэжэ хэлээ һэн: «Үгэдөө хүрэхэл байхабди».

«Союз-15» гэжэ замбуулинай онгосын экипажай гэшүүд гүрэнэй комиссиин һүүлэй заседани дээрэ үгэ хэлэхэдээ, «Ниидэлгэмнай амжалтатайгаар үнгэрхэ» гээд найдажа байһанаа элирхэйлэн мэдүүлбэ. Онгосонуудые ниидэлгэдэ бэлдэһэнэйнь түлөө Геннадий Сарафанов конструкторнуудта, инженернүүдтэ, хүдэлмэришэдтэ баяр хүргэбэ. Замбуулинай дайдада хүдэлмэри хэхын тула иимэ онгосоор ниидэжэ ошоходо ехэл аятай байна гэбэ. Экипаж ниидэлгынгээ программа имагтал эрхимээр дүүргэхые хүсэнэ.

Мүнөөшье, урдынхидал адли, һүни ниидээ. Тиимэһээ космонавтнуудай сүүдхын график халта хубилгагдаһан байгаа. Үглөөгүүр пресс-конференци үнгэргэжэ, ниидэлгын программа тухай хөөрөөд, холын аян замда мордохын урда тээ үдэһөө хойшо хэдэн часай туршада зали абаба.

Үлгэн һайхан Газар дайда зүрхэ сэдьхэлээ хүдэлһэн мэтээр хүбүүдээ алас холын замбуулинай дайда худар үдэшөө. Прожекторнүүдэй гэрэл туяа соо ракетэ сайран харагдана. Улаан тугууд намилзана. Доронь, бетон талмай дээрэ — үдэшэгшэд, гүрэнэй комиссиин гэшүүд. Геннадий Сарафанов. Лев Демин тэдэнэй хажууда ошобо. Ниидэхээр бэлэн, бэенүүдэйнгээ һайн байһан тухай экипажай командир элидхэбэ. Хоёр космонавт хүнгэхэн сагаан скафандрнуудые үмдэнхэй. Ранецуудые, борт-журналнуудые гартаа барина хайнуу д. Амжалтатай һайн ябахыень эндэ байгшад хүсэнэ. Тиин космонавтнууд лифтээр ракетын оройдо гараба. Эндэ онгосын нээмэл үүдэн тэдэниие хүлеэнэ. Гарнуудаа дахим шангаар адхан дээрэ үргэнэд — тиин газар дээрэ байһан хүнүүдтэ һайниие хүсэнэ бшуу.

Замбуулинай дайда худар ниидэхыень оло дахин харабашье, ходол сэдьхэлээ хүдэлжэ, ямар нэгэ юрэ бусын мэдэрэлээр эзэлэгдэхэш.

— Замдань гаргаха! — гэһэн захиралтын үгтэхэдэ, досоошни жэгтэй болоодхихо.

Эгээл энэ үедэ перископуудһаа холодожо, нюдэеэ гараараа эзэлүүдгүй халхалнабди — ракетэһээ километр тухай зайда байһан манай адаглалгын пункт һаргама хурса гэрэлээр яларшана.

Энэ галта бүмбэгэ һүниин харанхыда шэнгэжэ, һүрөөтэ шанга абяанай замхахада, космонавтнуудай омог доршоун үгэнүүд агаарай долгиндо соностохо:

— Би — Дунайби! Би — Дунай-2-би! Агаарай дарасые гэмгүй һайнаар тэсэжэ гараад, программа дүүргэжэ эхилбэбди.

Замбуулинай дайдадахи хүдэлмэриин үшөө нэгэ үдэр нигэжэл эхилбэ.

Н. ЖЕЛЕЗНОВ,
ТАСС-ай тусхай корр.
Байконур гэжэ космодром.

ЗҮГЫН ТОҺО ШАХАН АБАНА

МАНАЙ республикын зүгын трестдэ 6 совхоз ороно. Жэшээнь, Загарайн аймагай «Дружба» совхоздо мүнөө дээрээ зүгын 400 бүлэтэй дүрбэн пасека бии. Совхоз түсэбтэ табан жэлэй эсэстэ зүгын 1000 бүлэтэй болохо зорилготой.

Дүй дүршэлтэй болоһон зүгышэд Михаил Сергеевич Куликов, Роман Павлович, Михаил Иванович Пахомовтон, Сергей Фалеевич Хомяков гэгшэд абаһан уялгаяа дүүргэхэ дүтэлэнхэй. Ажахын зүгышэд 30 центнер зүгын тоһо худалдаха түсэбөө холо үлүүлэн дүүргэхээ байна.

— Бидэ үбэлдөө зүгын бүлэнүүдые һайнаар харууһалжа, ямаршье хоролто гээлтэгүйгөөр хаража үнгэргөөбди. Байгша ондо хэнэйшье мэдэһээр, ган гасуур байбашье, манай зүгышэд абаһан түсэбөө урид дүүргэхын тула шармайн тэмсэнэ, — гээд колхозой парткомой секретарь Юрий Никитич Колесников манда хөөрэбэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: пасека дээрэ зүгышэд Сергей Хомяков, Владислав Воронков; Зүгын тоһо нилүүлэн абажа байна.

С. БАЛДУЕВАЙ фототекст.

АЙМАГАЙ ГАЗЕТЭНҮҮД МЭДЭЭСЭНЭ

КОМСОМОЛШУУДАЙ МҮРЫСӨӨН

Түсэбтэ табан жэлэй дүрбэдэхи, тодорхойлхы жэлэй ургаса хуряалгые хаһа сагтань, һайн шанартайгаар үнгэрэхэ, энэ шухала хүдэлмэридэ комсомолшууд болон залуушуулые олоор хабаадуулха зорилготойгоор ВЛКСМ-эй Улаан-Үдын райком, хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай райком ургаса хуряалгада хабаадалсаһан залуушуулай дунда эмхидхэгдэхэ социалис мүрысөөнэй гурим баталба гээд аймагай **«Коммунизмын тула»** газетэ мэдээсэнэ. Энэ социалис мүрысөөн комсомол-залуушуулай коллективүүдэй (звено, бригада), агрегадуудай, мүн комбайнернууд ба тракторис тнуудай дунда дэлгэрхэ юм.

Ургаса хуряалгын үедэ мүрысөөнэй дүнгүүд арба-арбан хоногтоо, бүхы дүнгүүдынь — хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй бүхэсоюзна үдэртэ согсологдохо болоно. Социалис мүрысоондэ илажа гараһан коллективүүдтэ «Комсомол — залуушуулай эрхим бригада», комбайнернууд ба трактористнуудта — «Залуу эрхим комбайнер», «Залуу эрхим тракторист» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдожо, Хүндэлэлэй грамотануудаар шагнагдахы байна.

ГОРОХ ХУРЯАЛГА ДҮҮРЭБЭ

Байгалай совхозой гурбадахи отделениин механизаторнууд горохоо хуряажа дүүргэбэ. 270 гектар талмай дээрэһээ 2400 центнер ургаса хуряагдаа гэхэ гү, али гектар бүриһөө дунда зэргээр 9 центнер шахуу горох абтаһан байна гээд Кабанскын аймагай **«Байкальские огни»** газетэ бэшэнэ. Энэнь түнёдондонойхиһоо гектар бүриин 4 центнерээр ехэ болоно.

Ажахын энэ отделениин А. В. Клочихинай хүтэлбэрилдэг бригадын гэшүүд байгша ондо горохой баян ургаса хуряажа абаба. Эдэнэр 90 гектар тариалангай га бүриһөө 12 центнер горох хуряагаа.

Горох хуряалга дээрэ комбайнер В. К. Таракановский ажалай үндэр бүтээсэ туйлаба. Хуряалгын үедэ энэ нүхэр 500-аад центнер горох суглуулһан байна.

ПЕНСИОНЕРНҮҮД ТУҺАЛНА

Хиринай-Адагай сельсоведэй гүйсэдкомой үүсхэлээр ажалай ветерануудһаа бүридхэгдэһэн үбһэ хуряалгын звено эмхидхэгдээ, Хяагтын совхозой тэжээл бэлэдхэгшэдтэ туһалжа байна. Тус звеное пенсионер Василий Егорович Жильцов ударидана. Звенодо хамтадаа 5 хүн хүдэлнэ гээд Хяагтын аймагай **«Ленинэй туг»** газетэ бэшэнэ.

Тэдэнэр ажалаа эхилхынгээ урда тээ хүдэлмэриин 10 үдэрэй туршада 350 центнер үбһэ абажа, һүрилхэ гэһэн социалис уялга абаһан байгаа. Ажалай ветеранууд хэлэһэн үгэеэ хэрэг дээрэнь бэелүүлжэ шадаба. Тэдэнэр арбан үдэрэй туршада 497 центнер эрхим шанартай үбһэ абажа, түрэл совхоздоо тушааһан байна.

ХОЁР ДАХИН ҮЛҮҮЛЭН...

Алексей Лукич Левин наймадахи жэлээ «Прибайкалец» колхоздо механизатораар ажаллана. Тиигэхэ зуураа ажахын эрхим механизаторнуудай зэргэдэ оролсожо шадаһан байна. Мүнөө тус колхозой сабшалан ба таряалан дээрэ ажалай халуун хаһа ябажа байнхай. Алексей Лукич намарай паар хахалалгада хүдэлнэ.

Дүршэл ехэтэй механизатор энэ хүдэлмэридэ ябахадаа, ажалай үндэр бүтээсэ туйлана гээд Прибайкалиин аймагай **«Прибайкалец»** газетэдэ бэшэгдэнэ. Зарим үдэрнүүдтэ А. Л. Левин паар хахалха даабарияа хоёр дахин үлүүлэн дүүргэдэг байха юм. Бүтээһэн ажалайнь шанар хододоо эрхимээр сэгнэгдэдэг.

МҮРЫСЭГШЭД АЙЛШАЛАЛСАНА

Бэшүүрэй совхозой түбэй һаалиин фермын коллектив Мухар-Шэбэрэй аймагай «Заганский» колхозой һаалиин фермын ажалшадтай мүрысэдэг юм. Анна Григорьевна Сахаровагай хүтэлбэрилдэг Шэбэртын һаалишад хахад һарын саада тээ мүрысэдэг нүхэдтөө айлшалжа, ажал хэрэгтэйнь танилсаһан байгаа гээд **«Бэшүүрэй таряашан»** газетэ мэдээсэнэ.

«Заганский» колхозой фермын һаалишад, мал адуулагшад (хамтадаа 23 хүн) һаяхан Шэбэртэ ерэжэ, эндэхи фермын малшадай хүдэлмэритэй танилсаба. Мүрысэдэг хоёр фермын малшадай дунда али алиндаиньшье ашатай туһатай хөөрэлдөөн боложо, ажалайнгаа дүй дүршэл халан абалсаһан байна. Хоерондоо мүрысэдэг фермэнүүдэй малшад хирэ-хирэ болоод уулзажа байха, энэ жэлэй ба түсэбтэ табан жэлэй даабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэхын тула оролдосотой һайнаар хүдэлхэ хэрэгтэй гэжэ шиидэбэ.

ҺАРА СОО — 356 КИЛОГРАММ

«Родина» колхозой һаалиин фермэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд июль һарада ажалай үндэр бүтээсэ туйлаһан байна. Тэдэнэй дундаһаа Софья Кадырова социалис мүрысөөндэ эрхимлэжэ гараа. Июль һара соо энэ нүхэр даажа абаһан үнеэн бүриһөөнь 356 килограмм һү һааһан байна гээд Мухар-Шэбэрэй аймагай **«Ленинэй зам»** газетэдэ бэшэгдэнэ.

Тиихэдээ Зоя Бикмулина үнеэн бүриһөө 348 килограмм һү һаажа, хоёрдохи һуури эзэлээ. Һаалишад Зоя Петрякова, Галина Захирова гэгшэд июль һарада үнеэн бүриһөө 300—300 килограмм һү абаһан байха юм.

Колхозой һаалишад зунай бэлшээриин үедэ һү һаалияа улам дээшэлүүлжэ, байгша ондо энэ продукци абаха, гүрэндэ худалдаха түсэбөө амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө бүхы хүсэ шадалаараа тэмсэжэ байнхай.

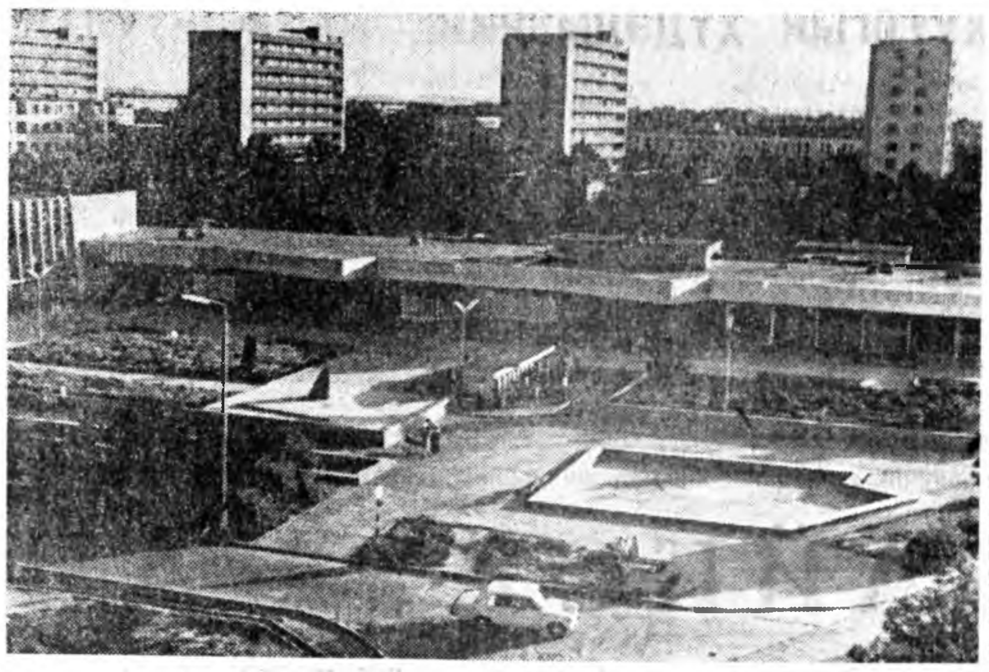

ХИМИГҮҮДЭЙ, БАРИЛГАШАДАЙ ЗАЛУУ ХОТО

УЗБЕГЭЙ ССР. Навои — үшөөл залуу хото юм. 15 жэлэй урда тээ Кызылкумай нэгэ захада тэрэнэй шэнэ барилганууд бодхоогдожо эхилээ һэн. РСФСР-эй габьяата барилгашан Н. В. Коротковой хүтэлбэри доро Ленинградай проектировщигууд энэ гайхамшаг ногоон хотын чертежнүүдые байгуулаа.

Аятай зохид олон дабхартай байшангууд, зоной эрилтэ хангаха талаар бүхы асуудалнуудай ниитэ дээрэнь шиидхэгдэһэн кварталнууд, үргэлжэдөө һэмжыһэн үсхэн ногоон ургамал, микроклимат бии болгодог фонтанууд — мүнөөнэй Навои хото иимэл байна.

Химигүүд болон барилгашадай энэ хото Узбекистанай промышленна түрүү түбүүдэй нэгэниинь болонхой. Бухарын байгаалиин газые түүхэй эд болгон хэрэглэдэг томо химиин комбинат эндэ хүдэлнэ. Предприятиин цехүүдтэ бусад продукцинүүдай хажуугаар синтетическэ нооһон хэгдэнэ. Игэжэ химигүүд республикынгаа хонишодтой «мүрысэн», жэлдээ 18 тонно нитрон үйлэдбэрилэн гаргана.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1). 4-дэхи микрорайоной худалдаа наймаанай центр; Навои хотын ГРЭС-эй машинист Абдулатип Курбановай гэр бүлэ һаяхана шэнэ байра абаа. 2). Олон тоото фонтанууд Навоин хүүгэдэй ехэ дуратай газарынь юм. Нарата халуун үдэр Ленинэй нэрэмжэтэ гудамжада. 3). Навоин химическэ комбинадай электрослесарь коммунис ажалай ударник комсомол басаган Мархамат Аманова.

ТАСС-ай фотохронико.

МҮНГЭН МЕДАЛЬ ЯЛАРБА

Хүдөөгэй спортын бүхэсоюзна хоёрдохи нааданууд Саратов хотодо үнгэргэгдэжэ байна. Энэ наадана түгэсхэлэй мүрысөөндэ хабаадахын тула манай ороной хүдөөгэй 10 миллионһоо үлүү спортсмен, эдэнэй дунда ГТО-гой шэнэ нормо дүүргэһэн 3 миллион хүн мүрысэһэн байха юм. Тиихэдээ нёдондо жэл хүдөө нютагай 29 хүн — Советскэ Союзай, гурбан хүн Европын чемпионой нэрэ солодо хүртөө һэн.

Хүдөөгэй спортын бүхэсоюзна хоёрдохи наадана түгэсхэлэй мүрысөөн — нэн түрүүн хүдөөгэй ехэ спортын хүсэнүүдэй, тэрэнэй эрхим түрүү мастернуудай хаба шадалай, бэлиг шадабариин харалга болоно.

Манай республикын түлөөлэгшэ — Ивалгын гидромелиоративна техникумэй багша Мария Васильевна Зырянова Горький хотодо үнгэргэгдэһэн хүдөөгэй спортын бүхэроссин хоёрдохи наадануудта хабаадажа, нэгэдэхи һуури эзэлэн, Россин Федерациин чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртөөд, энэ түгэсхэлэй мүрысөөндэ хабаадаха эрхэ олоо һэн.

Тиин мүнөө СССР-эй спортын мастер Мария Зырянова Саратов хотодо үнгэргэгдэһэн түгэсхэлэй мүрысөөндэ 400 метрэй зайда урилдахадаа, 56,4 секунда саг харуулжа, мүнгэн медаляар шагнагдаба.

— Энэ жэлдэ манай бэрхэ спортсменка Мария Зырянова ехэ ехэ олон мүрысөөндэ хабаадан, ходо амжалта, илалта туйлаһан байна. Тиин мүнөө оронойнгоо хүдөөгэй спортсменүүдэй дунда хоёрдохи һуури эзэлжэ, СССР-эй түрүү һуури эзэлэлгын мүрысөөндэ хабаадуулагдахаар үлөөгдэбэ, — гэжэ «Урожай» бүлгэмэй түрүүлэгшын орлогшо Сергей Покрович Савельев хөөрэнэ.

Б-М. ЖИГЖИТОВ.

„ДИНАМО" ЭРХИМЛЭҺЭЭР

Футбол

Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй зоноһоо СССР-эй «А» классай хоёрдохи бүлэгтэ наададаг футболистнуудай дунда ээлжээтэ — хорин дүрбэдэхи уулзалганууд үнгэргэгдэһэн байгаа. Августын 26-да үнгэргэгдэһэн энэ нааданда зонын арбан зургаан командын футболистнууд хабаадалсаба. Уулзалгын дүн хаража үзэхэдэ, мүрысөөнэй таблицада түрүү һуури эзэлжэ ябаһан командын футболистнууд шүүгдэнгүй гарахые оролдоһон, эрмэлзэһэншье байба. Жэшээнь, түрүү һуури эзэлээд ябаһан Барнаулай «Динамо» команда Эрхүүгэй «Авиатор» командада айлшалхадаа, талмайн эзэдые 0:1 тоотойгоор шүүжэ, мүрысөөнэй таблицада эрхимлэһэн зандаа. Түрүү һуури эзэлэгшэһээ зургаан очкогоор гээгдэжэ ябаһан Благовещенскын «Амур» команда ээлжээтэ наадаяа өөрынгөө стадион дээрэ «Торпедо» командатай үнгэргэһэн байна. Тиин талмайн эзэд айлшадаа 2:0 тоотойгоор шүүһэн байна.

Хабарһаа хойшо хэдэн наада һайнаар үнгэргэһэн Новосибирскын футболистнууд Алас-Дурна зүгэй командануудта айлшалхадаа шүүгдээшье һаа, өөрынгөө стадиондо наадажа эхилхэдээ, дахинаа шалгарба. Эдэнэр Нижний Тагилай «Уралец» командые 2:1 тоотойгоор шүүгээд табиба.

Ээлжээтэ уулзалгаяа мүн лэ өөрынгөө стадион дээрэ үнгэргэһэн «Вулканай» футболистнууд хүршэ — «Сахалинайнгаа» командые 3:0 тоотойгоор шүүһэн байба.

Шэтын «Локомотив» командада айлшаар ошоһон Красноярскын футболистнууд талмайн эзэдые 0:1 тоотойгоор «бүдэрүүлээд», аян замаа саашань үргэлжэлүүлбэ. Энэ үдэр өөрынгөө стадион дээрэ наадаһан манай «Сэлэнгэ» командын футболистнууд Прокопьевскын «Шахтёрые» 2:0 тоотойгоор шүүхэдээ, нэгэ һуури урагшаа дабшаһан байна. Хэдэн наада гэртээ үнгэргэжэ эхилһэн Курганай футболистнууд уулзалга бүхэндөө илалта туйлажа, һаала урагшаа дабшаба. Эдэнэр Тюмениин «Нефтянигые» 1:0 тоотойгоор шүүһэн. Мүн Омскын «Иртыш» команда мүрысөөнэй таблицада һүүлшын һуури эзэлээд ябаһан Челябинскын футболистнуудые 2:1 тоотойгоор шүүжэ гарахадаа хоёр һуури урагшаа дабшаһан байха юм.

Мүнөөдэр манай «Сэлэнгэ» команда ээлжээтэ уулзалгаяа өөрынгөө стадион дээрэ үнгэргэхэнь. Айлшаар мүрысөөнэй таблицада түрүү һуури эзэлжэ ябаһан «Динамо» командын футболистнууд ерэнхэй. Наадан үдэшын долоон часһаа эхилхэ.

Уншагшадай анхаралда мүнөөдэрэй байдалаар мүрысөөнэй таблица толилогдобо.

Команданууд	Наадаа	Шүүгээ	Тэнсээ	Шүүгдээ	Бүмбэгэ	Очко
«Динамо» Барнаул	23	14	8	1	44:11	36
«Амур» Благовещенск	23	11	8	4	29:15	30
«Чкаловец» Н-Сибирск	24	11	7	6	31:26	29
«Вулкан» П. Камчатский	23	12	4	7	29:16	28
«Автомобилист» Красн.	23	12	3	8	30:25	27
«Сэлэнгэ» Улаан-Үдэ	23	10	6	7	26:22	26
«Луч» Владивосток	22	10	5	7	39:24	25
«Иртыш» Омск	24	9	7	8	28:33	25
«Зауралец» Курган	24	9	6	9	29:25	24
«Нефтяник» Тюмень	24	9	6	9	27:33	24
«СКА» Хабаровск	22	8	7	7	35:33	23
«Торпедо» Томск	23	10	3	10	22:32	23
«Уралец» Н-Тагил	24	7	6	11	33:32	20
«Локомотив» Шэтэ	23	6	8	9	17:22	20
«Авиатор» Эрхүү	23	6	5	12	27:41	17
«Сахалин» Ю-Сахалин.	23	4	7	12	15:29	15
«Шахтёр» Прок.	23	3	8	12	15:31	14
«Локомотив» Челябинск	24	4	4	16	18:43	12

УНШАГГЫ[Н] һонирхохо[ор] байхат

МЕТРОГОЙ ТҮРҮҮШЫ[Н] ЛИНИ

БАЙГША ОНОЙ МАЙ[...] дэ ашаглалгада оруул[...] Прагын метрогой түрүү[...] замаар 17 миллион у[...] хүн ябаба. Энэ тоо Че[...] вакиин ниислэл хотын ху[...] ной байдалда метрогой б[...] ороһые элирхэйлэн гэрш[...] Мүнөө метрополитенэй хо[...] хи ээлжээнэй барилгын я[...] прагынхид анхаралт[...] адаглана. Совет техники[...] һаламжаар, совет ханиа[...] гаа дүй дүршэл хэрэглэж[...] ын метрогой баригшад[...] доогуур тоннельнүүдые[...] тажа дүүргэбэ. Энэ за[...] километр утатай. Эн[...] станци баригдаха. Хоёр[...] ээлжээниинь 1978 ондо[...] лалгада оруулагдахадаа[...] тын хүн зоноор олон б[...] ба зүүн районуудые хол[...]

ЯМАН УГСААТАНА[Й] ҺҮҮЛШЫН ХҮН

ЯМАН угсаатанай һүүл[...] индеец Аргентинын Ушуа[...] тодо наһа бараба.

Галта дайда энэ угсаа[...] ехэ нютагынь байһан юм[...] ондо тус угсаатанай 3[...] ган хүн бии байгаа. Ям[...] саатан политическэ ямар[...] эмхигүй һэн гэдэг. А[...] гэһэн үгэ эдэнэртэ[...] ёһон болодог байһан.

Эдэнэр набтар бэетэй[...] доо 150 сантиметр үндэ[...] нууд байгаа. Ногоогоор г[...] хониной арһаар хушаһан[...] са отогууд соо ажаһудаг[...]

Энэ угсаатанай хэлэн 5[...] доо боложо хубпардаг б[...]

ЗААНУУД ХАМГААЛАГДАНА

РЕСПУБЛИКА доторхи хы зааннуудые гүрэнэй х[...] гаалгада абаха гэжэ Кен[...] правительство шиидхээ. Э[...] ниие агнажа, яһыень аб[...] хэрэглэмээр болгохо гадаа[...] худалдаха ябадалые хина[...] даа абаа. Аяншалгын ба з[...] веднигүүдэй хэрэг эрхи[...] министр Ж. Шакогой дире[...] вын үндэһөөр, тамуу[...] ёһо гуримуудые сахижа, [...] густын 20-һоо заанай [...] гадаадада худалдагдаха [...] лоһон байна. Заанай яһ[...] али энээгээр хэгдэһэн эд[...] хэрэгсэлнүүдые харин [...] нүүдтэ худалдахын тула [...] хай зүбшөөл хэрэгтэй.

Кениин правительствын соонь абаһан энэ хэм[...] орон доторхи амитадай[...] гые хамгаалгада ехээр[...] лөөлхэ байха. Ушар юуб[...] хэдэ, һүүлэй үедэ браконь[...] нууд, хонжоо наймаашад[...] най яһа дэлхэйн дэлгүүр[...] рэ гаргажа, олзо олоно.

ЭРЕЭН ГҮРӨӨҺЭ ЭМШЭЛНЭ

ЧИКАГОДАХИ Иллин[...] университедэй медицинскэ[...] бэй хирургнууд өөрсэ «үбш[...] тэндэ» операци хэхэ уш[...] тай болобо. Хотын зоопа[...] соо байдаг уссурин мантан[...] мо эреэн гүрөөһэнэй хоёр[...] дэндэ ургаһан мяха от[...] хаяа. Энэ операци оройдо[...] минутын турша соо үргэлж[...] бэ. Гэбэшье урда тээнь [...] ниие наркозоор унтуулхын[...] ла хэдэр «үбшэнтэнтэй» [...] үлүүтэй соо носолдоо.

Операцинь амжалтата[...] дүүрэбэ. Зүгөөр зоопар[...] хүдэлмэрилэгшэдэй урда б[...] хэтэй зорилго табигдан[...] Ушар юуб гэхэдэ, ойрын[...] дэн долоон хоногой тур[...] соо хүбшэ тайгын энэ ма[...] томо ангай нюдэндэ үдэр[...] 3—4 дахин эм дуһааха бо[...]

(ТАСС).

ДЭЛХЭЙН ГАЗЕТЭНУУД ЮУН ТУХАЙ БЭШЭНЭБ

Словакиин национальна восстаниин 30 жэлэй ойдо зорюулагдаһан материалнуудые социалис оронуудай хэблэл тунхаглана. «Энэ восстаниин дүй дүршэл, Чехословакидахи национально-сүлөөрэлгын тэмсэлэй бүхы түүхэдэл адли, чехословак ба совет арадуудай хани барисаа хэлбэришэгүй бэхижүүлхэ шухала байһые элирхэйлэн гэршэлнэ», — гэжэ «Руде право» газетэ бэшэнэ.

Кипрэй асуудалда олон газетэнүүд анхаралаа ехээр хандуулна.

Совет дурадхалнуудай үндэһөөр Кипрэй асуудал шиидхэхэ уласхоорондын конференци зарлалга дэлхэйн энэ райондохи шахардуу байдалые гуримшуулха хэрэгтэ ехэ удха шанартай байна гээд Болгариин «Отечествен фронт» газетэ тэмдэглэнэ. Кипрэй асуудалаар Советскэ Союзай оруулһан дурадхалнуудые дэлхэйн түрүү үзэлтэй бүхы хүн зон, эдэнэй дунда киприодууд һайшаан дэмжэнэ гээд Венгриин «Непсабадшаг» газетэ бэшэнэ.

Кипртэхи байдал тухай США-гай баримталдаг харза бодолһоо шалтагаалан, Афинын ба Вашингтоной хоорондохи харилсаан улам муудажа байна гээд буржуазна олон газетэнүүд сэхэ руунь мэдэрнэ.

Гвиней-Бисаудахи дайе зогсоохо тухай декларацида гар табигдаһантай, Гвиней-Бисаугай Республикые бэеэ даағһан гүрэн гэжэ хуулитаар соносхохо тухай Португалиин зүбшөөһэнтэй дашарамдуулан, дэлхэйн хэблэл олон материалнуудые толилно. Энэнь һүүлэй үедэ Африкадахи колониальна эзэмдэлгэнүүдэй бутаран һалажа байһые гэршэлнэ. Африкаһаа Лиссабоной гаража ошоходонь, Урда Африкын Республикада, Родезидэ сагаан шарайта үсөөнхиин үндэһэ яһанай илгаа гаргадаг хархис ябуулгануудтай тэмсэл улам үргэдэхэ байха гээд «Нью-Йорк таймс» газетэ бэшэнэ.

Франциин президент В. Жискар д'Эстэнэй Франциин радио ба телевиденеэр хэлэһэн үгые Баруун Европын оронуудай хэблэл үргэнөөр шэнжэлнэ.

Американ экономикын асуудалнуудта зорюулагдаһан дэлгэрэнгы материалнуудые США-гай газетэнүүд тунхаглана.

(ТАСС).

ХЕЛЬСИНКИ

АРХИТЕКТОРНҮҮДЭЙ СЕМИНАР

ТАСС

Архитекторнүүдэй уласхоорондын семинар эндэ нээгдээ. Европын элдэб оронуудай, тэрэ тоодо Советскэ Союзай, 80 гаран эрдэмтэн хүдэлмэридэнь хабаадана.

Хото городые түсэблэлгын ба гэрнүүдые барилгын гол шухала асуудалнуудые семинарта хабаадагшад зүбшэн хэлсэнэ. Эдэнэр орон соо гуурнь ябажа, финскэ архитектурын туйлалтануудтай танилсаха юм.

БАНСКА-БИСТРИЦА

ҺАЙНДЭРЭЙ УРДА ТЭЭ

ТАСС

Словакиин национальна восстаниин 30 жэлэй ой августын 29-дэ тэмдэглэгдэбэ. Словакиин национальна восстаниин үлгы — Банска-Бистрица хото һайндэрэйхеэр шэмэглэгдэнхэй. Социалис хани нэгэдэлтэ оронуудай тугууд түбэй талмай дээрэнь намилзана. КПЧ-е, Словакиин национальна восстаниин баатарнуудые алдаршуулһан транспарантнууд талмайн хоёр захаар дэлгэгдээ. Мрамор памягник наранай хурса элшэ доро һүр жабхалантайгаар тобойно. Энээнэй үбэр талада алтаар нигэжэ бэшээтэй: «Советскэ Союзай сүлөөтэ, бэеэ дааһан байдалай түлөө, Чехословакиие һэргээн байгуулхын түлөө байлдаанууд та баатарай үхэлөөр унагшад — Улаан Армиин сэрэгшэд эндэ хүдөөлүүлэгдэнхэй». 1945 он. Советскэ Союзай герб доронь һиилээтэй. «Манай сүлөөтэ байдалай түлөө унаһан геройнууд та хэтын алдар соло» гэһэн плакат хажуудань бии.

Словакиин национальна восстани словак арадай байдалдахи түүхэтэ ехэ шата болоһон байна гэжэ Братиславын «Правда» газетэ бэшэнэ. Словак арадта туһалхаяа ерэжэ, олон хүбүүдэйнгээ, басагадайнгаа ами наһаар сүлөөтэ, һалбаран хүгжэһэн байдал олгоһон баатар габьяата Совет Армиин алдар соло хэзээдэшье залирхагүйл.

КПЧ-гэй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн, КПЧ-гэй ЦК-гай секретарь В. Билягай статья газетэдэ тунхаглагдаба. Тэрээн доторнь игэжэ бэшэгдэнэ: «Словакиин национальна восстаниин үдэрнүүдтэ, социализм байгуулха үедөө бидэ Советскэ Союзай зүгһөө али бүхы туһаламжа, дэмжэлгэ ходо абажа байгаабди. Советскэ Союзай үнэн зүрхэнэй түгэс бүри туһаламжын ашаар, тэрээнтэй бата хани барисаатай байһанайнгаа ашаар, социалис хани нэгэдэлтэ бүлын бүрин эрхэтэ гэшүүн байһанайнгаа ашаар бидэ иимэ ехэ, гайхамшаг амжалта, илалтануудые туйлаабди».

ТОКИО

БАГШАНАРАЙ СЪЕЗД

ТАСС

Японой багшанарай профсоюзай 45-дахи съезд Токио шадархи Татикава хотодо нээгдэбэ. Ерэхэ жэлдэ бэелүүлхэ хүдэлмэриингөө программые съездэ хабаадагшад зүбшэн хэлсэхэ байна. Японой ажалшадай энэ дайшалхы отрядай 580 мянган гэшүүниие түлөөлһэн 490 делегат съездын хүдэлмэридэ хабаадана. Гэгээрэлдэ демократическа хубилалтануудые хэхын, буһалгаалха эрхэеэ һэргээхын түлөө Японой багшанар улам үргэнөөр тэмсэхэ юм гээд программын проект дотор тэмдэглэгдэнэ.

НЬЮ-ЙОРК

К. ВАЛЬДХАЙМАЙ МЭДҮҮЛГЭ

ТАСС

Кипртэ, Грецидэ, Турцида, Англида ошожо, хөөрэлдөөнүүдые хээд, ООН-ой Генеральна секретарь К. Вальдхайм бусажа ерэбэ. Хөөрэлдөөнүүдэй ашаар лэ Кипрэй асуудал шиидхэгдэхэ гээд этигэн найдажа байһанаа тэрэ мэдүүлээ. Кипртэхи байдалые зүбшэн хэлсэхын тула үргэн олоной хабаадалгатай конференци үнгэргэхые буруушаанагүйбди гэжэ К. Вальдхайм тэмдэглэбэ.

ХИЛЫН СААНАҺАА

ТЕЛЕФОН·ТЕЛЕГРАФ·РАДИО

УЛААН-БААТАР

МОНГОЛОЙ СЭСЭГЛИГҮҮД

ТАСС

Биологиин багша Э. Шагдарай 20 жэлэй урда тээ һуулган тариһан үлир модод түрүүшынгээ үрэ жэмэс үгэбэ. Энэ багша Мичуринск хотодо хүдэлжэ, совет эрдэмтэдэй, саад ургуулагшадай баян дүй дүршэлые шудалан, Монгол орондоо саад сэсэглигүүдые тарижа ургуулха хүсэл эрмэлзэлээр бадараа һэн. Тэрэ гэһэнһээ хойшо Э. Шагдар совет ханинартаа холбоо барисаагаа жэлһээ жэлдэ улам үргэдхэһэн байна.

Һурагшадтаяа хамта ороной хойто захадахи Шамар гэжэ нютагта МНР-эхи түрүүшын үрэ жэмэстэ станци эмхидхээ һэн. Тиин тэрэнь Монгол ороной саад сэсэглигэй түб болоһон байна. Хэдэн арбаад сортын үлир, вишни, үхэр нюдэн, малина, шасаргана эндэ таригдажа, үрэ жэмэс үгэбэ.

Монголой шэмэрүүн уларилда тэсэхэ шэнэ сортын үрэ жэмэстэ ургамалнуудые бии болгохын тула селекционернууд шэнжэлхы ехэ хүдэлмэри хэнэ.

Ороной Наукануудай академиин гэшүүн-корреспондент, Гүрэнэй шангай лауреат Э. Шагдар эдэ үдэрнүүдтэ олохон амаршалга абаа. Эрдэм наукада оруулһан хубитыень МНР-эй правительство үндэрөөр сэгнэжэ, республикын үндэр дээдын шагнал — Сүхэ-Баатарай орденоор тэрэнэй габьяае тэмдэглээ.

Нютагайхидынь Шагдарые Монголой Мичурин гэжэ нэрлэдэг юм. Бэлигтэй бэрхэ олохон һурагшадые хүмүүжүүлээ. Мүнөө эдэнэр Халхын голдо, Гобидо, Хобдодо, эрдэм-шэнжэлэлгын үрэ жэмэстэ станцинуудай эмхидхэгдэн байгуулагдаһан ороной бусад нютагуудта хүдэлнэ. Хэдэ хэдэн госхозууд хүдөө ажахын нэгэдэлнүүд саад таридаг болонхой. Энэнь арадай ажахын шухала һалбари болохо—зүгы үсхэбэрилгые хүгжөөхэ арга олгоно.

ТОБШОХОНООР...

ЖЕНЕВЭ. Энэ эмхиин эмхидхэгдэн байгуулагдаһаар 10 жэлэй ойдо зорюулагдажа, худалдаа наймаанай ба хүгжэлтын талаар ООН-ой конференциин Соведэй тусхай заседани Нацинуудай ордон соо болобо.

ДЕЛИ. Индиин Национальна конгресс гэдэг хүтэлбэрилхы партиһаа дэбжүүлэгдэһэн кандидат Б. Д. Джатти Индиин вице-президентээр һунгагдаа. Ороной Түбэй парламентын хоёр палатын депутадууд һунгалтада хабаадаба. Эдэнэй 78, 7 процентнь Джаттиин түлөө дуугаа үгэһэн байна.

КАРАКАС. Экономическа ба дипломатическа талаар Кубые харшалан газаашалхаяа болихо уряатайгаар Венесуэлын гадаадын хэрэгүүдэй министр Эфраин Шахт Аристигиета хандаба.

Конгрессэй түрүүлэгшэ, демократическа ябуулга гэдэг хүтэлбэрилхы партиин түрүүлэгшэ. Гонсало Баррио ос Кубатай харилсаагаа һайжаруулха уряатайгаар мүн лэ хандаһан байна.

БОГОТО. Барилгын ба модо болбосоруулгын промышленностиин, барилгын материалнуудай промышленностиин Латиин Америкын Федерациин хоёрдохи съезд эндэ нээгдэбэ. Латиин Америкын 19 ороной профсоюзуудай түлөөлэгшэд тэрэнэй хүдэлмэридэ хабаадана. Федерациин генеральна секретарь Марио Акоста съезд дээрэ үгэ хэлэхэдээ, эдэ оронуудай хүдэлмэришэн анги нэгэдэлээ улам бэхижүүлэн, империализмда эсэргүүгээр тэмсэхэ ёһотой гэжэ хэлээ.

БУЭНОС-АЙРЕС. Аргентинын ниислэл хотын хэдэн мянган ажалшад правительствын байшангай дэргэдэ сугларба. Ороной нефть ба нефтиин продуктнуудые худалдаха, хубаарилха бүхы эмхи зургаануудые гүрэнэй мэдэлдэ абаха тухай шиидхэбэриие һайшаан дэмжэжэ байһанаа эдэнэр мэдүүлнэ.

Аргентинын президент Мария Эстела Мартинес де Перон сугларагшадые амаршалхадаа, ороной бэеэ даагаад хүгжэхэ программые манай правительство залан сэхээр бэелүүлхэ юм гэжэ хэлээ.

(ТАСС).

ВАШИНГТОН

АЖАЛЛАХА ЭРХЭНЬ ХАҺАГДАНА

ТАСС

«Олон миллион американецууд ажалгүй байһаар. Хүдэлмэри олохо аргагүй байна», — гэжэ сенатор-демократ Г. Хэмфри мэдүүлээ.

Статистическэ һүүлэй мэдээнүүдэй ёһоор, 5,4 миллион американец хүдэлмэригүй байна гэжэ Хэмфри, конгрессэй дээдэ палата дээрэ үгэ хэлэхэдээ, тэмдэглэбэ. Теэд энэ хүсэд бэшэ мэдээн болоно.

Ороной хүн зоной нилээд ехэ хубинь — нэн түрүүн эхэнэрнүүд, залуушуул болон бага наһатанай ажаллаха эрхэнь хаһагдана.

ГАВАНА

Хашалта харшалалтаяа үргэлжэлүүлһээр

ТАСС

Сэрэгэй-фашис хунтада эсэргүүсэн тэмсэдэг 1500 хүниие хархис хүсэнүүд һүүлэй үдэрнүүдтэ барижа хаагаа гэжэ Сантьягоһаа абтаһан мэдээсэлнүүд дотор хэлэгдэнэ. Эдэнэй 500 гараниинь хүшэр хүдэлмэри хэхээр сүлэгдөө.

«Вельявиста томе», «Паньос фиап», «Овеха томе» гэжэ бүд нэхэдэг фабрикануудай 500 хүдэлмэришэн хүнтын захиралтаар ажалаа гаргагдаа. Мүнөөнэй засаг захиргаанда харша политическэ ябуулгануудые хээ гэжэ тэдэниие гэмнэнэ.

РЕЙКЬЯВИК

ШЭНЭ ПРАВИТЕЛЬСТВО БҮРИДҮҮЛЭГДЭХЭНЬ

ТАСС

Ороной шэнэ правительство бүридүүлхыень Исландиин президент Бэеэ дааһан байдалай партиин хүтэлбэрилэгшэ Гейр Халгримссондо даалгаа. Шэнэ правительствань коалиционно байха юм. Бэеэ дааһан байдалай партиин, Түрүү үзэлтэй хүсэнүүдэй партиин гэшүүд тэрэнэй бүридэлдэ ороохо. Альтингын (парламент) һунгалта байгша оной июниин 30-да болоо һэн. Парламентда түлөөлэгдэхэ партинуудай хоорондын хөөрэлдөөнүүдэй унжагайрһан дээрэһээ шэнэ правительство мүнөө болотор бүридүүлэгдээгүй байһаар.

Түрүү үзэлтэй хүсэлнүүдэй парти, Арадай холбоон гэдэг парти Исландиин урдын коалиционно правительствада ородог һэн.

Чилиин арадтай һанал нэгэтэй

Чилиин арадтай һаналаа нэгэдэлгын хүдэлөөн бүхы дэлхэй дээгүүр дэлгэрнэ. Элдэб партинуудай, ниитын эмхинүүдэй түлөөлэгшэд хэмжээ ябуулгануудые үнгэргэхэдөө, Чилиин хунтын хашалта харшалалтые болюулха, политическэ үзэл бодолойнгоо түлөө шорон түрмэнүүдтэ хаагдаһан бүхы хүнүүдые сүлөөлхэ эрилтэ табина.

ХЕЛЬСИНКИ. Чилиин фашис хунтын харата муухай, зэрлиг бүдүүлиг аашануудые Финляндиин арадай демократическа холбооной парламентын бүлэглэл (ДСНФ) буруушаажа байһанаа мэдүүлбэ.

ГАВАНА. Фашис хунтада эсэргүүсэн Чилиин арадай хэһэн тэмсэлтэй һаналаа нэгэдэлгын неделиие сентябриин 11-һээ 18 болотор ажалшадай профцентрэй үүсхэлээр Кубада үнгэргэхые шиидхэгдээ.

(ТАСС).

ПРАВДА БУРЯТИ[И]

Нэгэдэхи хуудаһа[н] «Комбайнернуудай мү[...] сөөн» — түрүү бэшэг. Р[е]публикын хонишодой [...] тухай материалнуудай [...] луулбари.

Хоёрдохи хуудаһа[н] «Шэнэ ургасын таряанда [...] һайн бүридхэл» — В. Ц[...] ковэй статья. «Байконур[...] зунай халуун үдэр» [...] «Союз-15» онгосын ниид[...] тухай репортаж.

Гурбадахи хуудаһа[н] «Байгалай уулзалганууд[...] П. Петровагай замай [...] дэглэл. Хилын саана[һаа] АПН-эй материалнууд.

Дүрбэдэхи хуудаһа[н] Элдэб һонин. Суглуулба[ри]. Спорт.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАМ[МА]

Улаан-Үдэ. 17.25 — [...] жуулгын программа. 17[...] — «Знаменитый ут[...] Тим» — үхибүүдтэ зор[юу]лагдаһан мультфильм. 18[...] — «Сайн байна, һургуу[...]

«Орбита». 19.00 — «Вр[е]мя» — мэдээсэлэй прогр[ам]ма. 19.30 — Боксоор [...] хэйн чемпионат. 1/2 фи[нал]. Гаванаһаа дамжуулга. 20[...] — 20.40 — Забһарла[...] 20.40 — «Совесть» — те[ле]визионно олон серитэй [...] һайханай фильмын 3-д[...] сери түрүүшынхеэ хар[уу]лагдаха.

Улаан-Үдэ. 22.10 — Те[ле]визионно һонин. 22.30 [...] «Талын галнууд» — теле[ви]зионно журнал (буряад[...]. 23.10 — «Хүгжэмтэ а[...] шалга» — фильм-концер[т].

«Орбита». 24.00 — «Вр[е]мя — мэдээсэлэй програм[ма].

ХОЁРДОХИ ПРОГРАМ[МА]

«Орбита». 22.10 — [...] нөөдэр — эрдэм бэлиг. 22.[...] — Үнгэтэ **телевидени** — «Артлото».

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

□«БУРЯАД ҮНЭН»□ 1974 оной августын 30. □ 4-дэхи хуудаһан □ Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР Н-02522. Заказ № 0044[...]